

Skolval 2018/2019

Slutrapportering av uppdraget
(KU2017/01611/D)

© Myndigheten för ungdoms-
och civilsamhällsfrågor (MUCF) 2020

Webb: www.mucf.se

Skolval 2018/2019

**Slutrapportering av uppdraget
(KU2017/01611/D)**

Uppdragsledare
Mattias Lunn

Förord

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) har fått i uppdrag av regeringen att förbereda och genomföra Skolval 2018 i samband med allmänna val i Sverige och 2019 vid val till ledamöter i Europaparlamentet. Uppdraget har genomförts i nära samarbete med flera ungdomsorganisationer och i samråd med andra myndigheter.

Valdeltagandet vid skolval åren 2018 och 2019 vart rekordhög, cirka 450 000 elever röstade sammanlagt i skolor över hela Sverige under de båda valen. Antalet elever som röstade i Skolval 2018 till riksdagen ökade med 16 procent och i Skolval 2019 till Europaparlamentet med 47 procent.

Många elever har fått möjlighet att diskutera politik, ta ställning till partier och prova på att rösta. Att arbeta med frågor såsom demokrati, samhällsengagemang och politik är viktigt för skolan, även under mellanvalsperioden.

I denna slutrapport beskrivs den verksamhet som genomförts inom ramen för uppdraget. Skolval 2018/2019 har varit ett viktigt uppdrag som myndigheten har genomfört i samarbete med flera aktörer inom offentlig sektor och det civila samhället. Uppdraget genomfördes samtidigt som myndigheten har omlokiserats från Stockholm till Växjö. Personalbyten mitt under projektet har påverkat genomförandet av uppdraget.

Organisationerna Sveriges Elevkårer, Sveriges Elevråd, Europeiska Ungdomsparlamentet Sverige och Ung Media Sverige har tillsammans utgjort den projektgrupp som har drivit det praktiska och administrativa genomförandet av projektet Skolval 2018/2019. Till dessa vill vi rikta ett stort tack för gott samarbete. Ett tack riktar vi även till Skolverket och Valmyndigheten som har varit samverkande myndigheter.

En utvärdering av regeringsuppdraget överlämnas samtidigt med denna slutrapport. Utvärderingen innehåller både kvalitativa och kvantitativa delar och är utförd av professor Michele Micheletti och Annasara Agefors vid Stockholms universitet.

Ungas engagemang och tilltro till det politiska systemet är en av samhällets viktigaste utmaningar för att på sikt säkra demokratin och minska riskerna för utanförskap bland unga. Arbetet med demokratifrågor i skolan behöver ske kontinuerligt och särskilt möjliggöra ett bättre stöd till skolor i områden som präglas av lågt valdeltagande och bristande samhällstillit.

Lena Nyberg

Generaldirektör

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor

Innehåll

Förord	5
Sammanfattning	9
Inledning	11
Regeringsuppdraget	11
Historik	11
Skolval 2018/2019	12
Genomförande och spridning	17
Resultat Skolval 2018/2019	27
Skolval inför de allmänna valen	27
Skolval inför Europaparlamentsvalet	29
Deltagande skolor	31
Övriga aktiviteter	35
Webbsidan Valår i klassrummet	35
Prata politik! Ett metodmaterial om demokratiska samtal i skolan	36
Workshop om att undervisa om EU i klassrummet	38
Lärarhandledning Ditt val 2019	38
Fryshusets demokratiprojekt	39
Seminarium i Almedalen	40
Förstärkning av uppdrag Skolval 2018/2019	41
Bidrag till organisationer för att stärka skolval	41
Reflektioner från projekten	45
Utveckling av uppdraget	49
Bakgrund och utveckling	49
Uppdragsstärkande projekt	50
Utvärdering av regeringsuppdraget skolval	52

Reflektioner från MUCF	55
Framgångsfaktorer	55
Utmaningar	55
Kommande skolval	56
Ekonomisk redovisning	59
Skolval 2019	59
Referenser	60
Bilaga 1:	
Slutrapport projekt Skolval 2018/2019	
Bilaga 2:	
Skolvalen 2018 och 2019	
En statsvetenskaplig utvärdering	

Sammanfattning

Myndigheten för ungdoms och civilsamhällsfrågor (MUCF) fick den 29 juli 2017 i uppdrag av regeringen att förbereda och genomföra Skolval 2018 i samband med de allmänna valen och skolval 2019 till Europaparlamentet för årskurs 7–9 samt gymnasiet. (KU2017/01611/D). Uppdraget att genomföra skolval anges också i myndighetens regleringsbrev för 2018 och 2019 (U2017/01398/UF, U2017/02966/UF, U2017/03289/UF, U2018/04397/UF, U2018/04740/UF (delvis) U2018/04765/UF med flera).

Sveriges Elevkårer, Sveriges Elevråd, Europeiska ungdomsparlamentet Sverige och Ung Media Sverige är de ungdomsorganisationer som har ansökt om och beviljats uppdraget att genomföra det praktiska genomförandet av projektet Skolval 2018/19. Valmyndigheten och Skolverket har varit samrådande myndigheter. MUCF har även samarbetat med en rad andra myndigheter och organisationer i de uppdragsstärkande aktiviteter som utförts inom uppdraget.

Till Skolval 2018 till riksdagen anmälde sig 1 718 skolor för deltagande. 1 528 skolor rapporterade in resultat där 391 045 elever röstade och valdeltagandet var 79,8 procent. Antalet skolor var något färre 2018 jämfört med 2014. En orsak kan vara att valdagen låg i nära anslutning till sommarlovet och anmälningstiden gick ut innan skolorna startat efter sommaren. När skolval inför riksdagsvalet 2018 jämförs med skolvalen 2010 och 2014 så kan vi konstatera att räckvidden för skolvalet har minskat mellan 2014 och 2018. Däremot är antal elever som omfattas fler än 2010 och 2014. Antalet röstande elever ökade med 16 procent från 2014 års skolval till riksdagen.

Till Skolval 2019 till Europaparlamentet anmälde sig 377 skolor för deltagande. 315 skolor rapporterade in resultat där 65 630 elever röstade och valdeltagandet var 47 procent. Antalet inrapporterande skolor var fler än tidigare och antalet röstande elever ökade med 47 procent från 2014 års skolval till Europaparlamentet.

Utöver att förbereda de praktiska delarna som ger skolor möjlighet att arrangera och genomföra skolval, så har MUCF arbetat med ett flertal andra aktiviteter inom uppdraget. MUCF har varit ansvariga för uppdatering och spridning av stöd materialet *Prata Politik! Ett metodmaterial om demokratiska samtal i skolan* samt framtagande av det helt digitala materialet *Valår i klassrummet*.

Dessutom har en mängd aktiviteter genomförts för att stärka uppdraget med syftet att öka valdeltagandet i socioekonomiskt svaga områden, yrkesskola och sarskola.

Skolval 2018/2019 har lyckats nå fler elever än någonsin tidigare. Dock har myndigheten identifierat och några områden som behöver utvecklas för att öka måluppfyllelsen ytterligare. IT-plattformen har moderniserats och uppdaterats, stödet till lärare och skolledare har utvecklats och en webbsida för att stödja skolornas demokratiarbete mellan valen har tagits fram. Syftet är att stärka myndighetens demokratiska arbete och relevans mot målgruppen lärare och skolledare samt att stimulera skolor till kontinuerligt demokratiarbete. Samtliga insatser gör att myndigheten står väl rustad för att engagera elever, lärare och skolledare även under framtida skolval.

Inledning

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (MUCF) har under 2017–2019 haft i uppdrag att förbereda och genomföra skolval i samband med de allmänna valen och valet till Europaparlamentet. I denna slutrapport redovisas skolvalets resultat och hur uppdraget har genomförts.

Regeringsuppdraget

MUCF fick den 29 juli 2017 i uppdrag av regeringen att förbereda och genomföra Skolval 2018 i samband med de allmänna valen och Skolval 2019 till Europaparlamentet för årskurs 7–9 samt gymnasiet. (KU2017/01611/D). Uppdraget att genomföra skolval anges också i myndighetens regleringsbrev för 2018 och 2019 (U2017/01398/UF, U2017/02966/UF, U2017/03289/UF, U2018/04397/UF, U2018/04740/UF (delvis) U2018/04765/UF med flera). Så här beskriver regeringen bakgrunden till uppdraget:

Skolval ger en konkret upplevelse av röstningsförfarandet. Det är också ett tillfälle för skolorna att diskutera frågor om det demokratiska systemet och demokratins principer. Detta kan påverka ungas benägenhet att rösta i framtiden (KU2017/01611/D).

I beskrivningen av uppdraget anges att genomförandet ska utgå från erfarenheter från tidigare skolval samt att särskild vikt ska läggas vid att tillgängliggöra skolval för skolor i socioekonomiskt svaga områden. MUCF ska samråda med Valmyndigheten och Skolverket samt relevanta aktörer inom civila samhällets organisationer.

Historik

Skolval har anordnats och genomförts runt om i landet på grund- och gymnasieskolor åtminstone sedan slutet av 1960-talet. Då var det elever och lärare som själva tog initiativ till att arrangera skolval utan att resultaten sammanställdes nationellt. Det var vid valet 1998 som resultaten från olika skolval för första gången sammanställdes nationellt. MUCF har sedan 2002 varit ansvarig myndighet för skolval och genomfört arbetet i samarbete med en flera olika aktörer under valåren: 2002, 2006, 2010, 2014 och nu senast både inför allmänna nationella valen och Europaparlamentsvalet år 2018/2019.

- År 1998 samordnades den första nationella sammanställningen genom en kampanj för att främja ungas politiska deltagande. Kampanjen drevs av Riksskatteverket, Skolverket, SVT och Ungdomsstyrelsen (nuvarande MUCF). I sammanställningen redovisades röster från knappt 112 000 elever i cirka 370 gymnasie- och högstadieskolor.

- År 2002 samordnades Skolval av Ungdomsstyrelsen i samarbete med Skolverket, Valmyndigheten och Sveriges elevråd – SVEA. Antalet röstande elever var 250 000 i 1 100 skolor.
- År 2006 samordnades Skolval av Ungdomsstyrelsen i samarbete med Valmyndigheten, Myndigheten för Skolutveckling, Sveriges elevråd – Svea och Sveriges Ungdomsråd. De två ungdomsorganisationerna genomförde utöver själva valet också en turné riktad mot elever engagerade i elevråd och ungdomsråd. Valresultat rapporterades in från cirka 1 400 skolor i årskurs 7–9 och gymnasiet. Totalt röstade cirka 405 000 elever i valet (Ungdomsstyrelsen 2007).
- År 2010 samordnades Skolval av Ungdomsstyrelsen i samarbete med Valmyndigheten, Skolverket, Sveriges elevråds centralorganisation (SECO) samt Sveriges Ungdomsråd. Totalt rapporterade 1 383 skolor in sina valresultat till den nationella sammanställningen och totalt röstade cirka 335 000 elever. Förutom att förbereda valutförandet så skedde en rad andra aktiviteter inom uppdraget. Bland annat arrangerade Sveriges elevråd – SVEA, Rädda Barnens ungdomsförbund och Centrum mot rasism en workshopturné med namnet *Interaktiv demokrati* (Ungdomsstyrelsen 2011).
- År 2014 samordnades Skolval av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) i samråd med Skolverket och Valmyndigheten som var samverkande myndigheter kring det praktiska genomförande av skolval under 2014. Organisationerna Sveriges Elevkårer, Sveriges Elevråd och Europeiska Ungdomsparlamentet Sverige utgjorde den projektgrupp som drev det praktiska och administrativa genomförandet av projektet Skolval 2014. Totalt rapporterade 1 629 skolor in resultat och 361 000 elever röstade i skolval till riksdagen. Under Europaparlamentsvalet rapporterade 234 skolor in valresultat från cirka 45 000 röstande elever. (MUCF 2015)

Skolval 2018/2019

MUCF har samordnat skolval till riksdagsvalen sedan valåret 2002 och 2019 var det andra gången ett nationellt organiserat skolval genomfördes till Europaparlamentsvalet. Åren 2018/19 var första gången myndigheten genomförde två nationellt organiserade skolval under samma läsår. I detta avsnitt beskriver vi hur regeringsuppdraget har organiserats och vilka aktörer som medverkat samt hur rollfördelningen sett ut.

Övergripande mål

MUCF har ställt upp övergripande mål som har haft till syfte att vara vägledande för den verksamhet som skett inom regeringsuppdraget.

- Så många elever som möjligt ska delta i Skolval.
- Stimulera till samtal om politik i skolan.
- Öka elevers kunskap om demokrati och möjlighet att delta i politiska processer.

Utöver de övergripande målen har MUCF lagt särskild vikt vid att försöka synliggöra och tillgängliggöra möjligheten att delta i Skolval 2018/19 för särskolor, yrkesprogram samt skolor i socioekonomiskt svaga områden. Detta på grund av ett lägre valdeltagande i skolval och med målet att på sikt främja valdeltagande i de ordinarie valen. Uppdraget har också stöttat lärare och skolledare på dessa skolor och i dessa områden.

De övergripande målen har även varit vägledande för de aktörer som myndigheten har samarbetat med inom uppdraget.¹

Resultat

När Skolval 2018 jämförs med skolval 2010 och 2014 så kan vi konstatera att räckvidden för skolvalet har minskat mellan 2014 och 2018. Däremot är antal elever som omfattas fler än 2010 och 2014. Antalet röstande elever ökade med drygt 16 procent från 2014 års val. I Skolval 2019 till Europaparlamentet har räckvidden ökat. Fler skolor anmälde sig än tidigare och antalet röstande elever ökade med 47 procent från 2014 års val.

Att lägga en röst i skolval är frivilligt för eleverna och därför utgör antalet röstande elever ett perspektiv på hur väl uppdraget lyckats. De elever som inte har röstat har haft möjlighet att ta till sig information och ta del av de aktiviteter som skolan anordnat i samband med skolval. De metodmaterial som producerats har varit efterfrågat och uppenbarligen fyllt ett behov.

I den här slutrapporten redogör vi för hur många elever som hade möjlighet att delta i skolvalen och hur många som valde att lägga sin röst. Vi redogör också för deltagande beroende på skolform och i vilken omfattning som skolor och de områden som varit prioriterade för insatser deltagit. För en utförligare diskussion hänvisas till utvärderingen, *Skolvalen 2018 och 2019- en statsvetenskaplig utvärdering*, i bilaga 2.

Begrepp och benämningar

I den fortsatta löpande texten kommer den verksamhet som bedrivits av utförarorganisationerna benämnas som *projektet Skolval 2018/2019*. Den verksamhet som myndigheten ansvarat för kommer att benämnas som *regeringsuppdraget* eller *regeringsuppdraget* att genomföra Skolval.

Medverkande aktörer och roller

I regeringsuppdraget framgår att uppdragets utförande ska bygga på tidigare erfarenheter från skolval och ske i nära samarbete med relevanta aktörer inom civila samhällets organisationer och i samråd med Valmyndigheten och Skolverket. MUCF har därför, som vid Skolval 2002, 2006, 2010 och 2014, valt att samarbeta med flera organisationer och myndigheter i genomförandet av Skolval 2018/2019.

¹ I det informationsunderlag som skickades ut till organisationer som var kunde anmäla intresse att genomföra verksamhet inom regeringsuppdraget skolval framgick utöver de övergripande att ett särskilt fokus skulle ligga på skolor i särskolor, socioekonomiskt utsatta områden och yrkesförberedande program.

Här presenteras en översiktlig beskrivning av de aktörer som medverkat i utförandet av uppdraget Skolval 2018/2019.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor

Myndigheten har ansvarat för uppdraget och har haft en samordnande roll som innefattat dels att ha löpande kontakt med medverkande aktörer och samverka med andra myndigheter och organisationer som drivit uppdrag eller projekt under valåren 2018/2019.

- **Distribution**

MUCF har haft det yttersta ansvaret över beställning av valsedlar och valkuvert från Valmyndigheten samt distributionen av dessa ut till anmälda skolor. Myndigheten har stått för distributionskostnaden. En nära samverkan med Valmyndigheten utgjorde en betydande roll i detta arbete.

- **Teknisk plattform**

Myndigheten har ansvarat för att ta fram och sköta den tekniska plattform dit skolorna anmäler sig till skolval samt den tekniska plattform dit skolorna rapporterar in resultat. Myndigheten har även ansvarat för de publika webbsidor där resultaten presenteras. Där kan skolvalsresultaten brytas ned på, läns- kommun- och skolnivå.

- **Skolvalsresultaten**

Myndigheten har fattat beslut kring de inrapporterade skolor som uppmärksammas för att ha brustit i rutinerna för hur ett skolval ska gå till enligt de instruktioner som skolorna ska utgå från i genomförandet.

- **Övriga aktiviteter**

Inom uppdraget har myndigheten tagit fram och spridit pedagogiska material. Materialen har tagits fram i syfte att vara ett stöd för lärare i att främja elevers engagemang för och kunskap om demokrati samt stimulera till samtal om politik. Materialen har särskilt tryckt på vikten av elevers inflytande i aktiviteter som sker innan, under och efter skolval. Myndigheten har arbetat fram digitalt material som tematiska filmer, översättning och lärarhandledning till EU-webbplats, samt tips om annat digitalt material som varit samlat på myndighetens hemsida. Fortbildningstillfällen för lärare och skolledare har anordnats och en rad organisationer har anlits för att uppnå målen i uppdraget. Myndigheten har även genomfört en rad spridningsaktiviteter för att informera om framtaget material samt regeringsuppdraget.

Samrådande myndigheter

Valmyndigheten och Skolverket har varit samrådande myndigheter kring det praktiska genomförandet av skolval. MUCF har kontaktat dessa myndigheter löpande i arbetet för avstämningar kring uppdragets genomförande. Avstämningar och kontakten med Skolverket har framför allt gällt informationsutbyte gällande politisk information i skolan och spridningshjälp. Skolverkets kompetens inom frågor om hur skolor ska förhålla sig till politisk information och politiska partiers närvaro i skolan har varit värdefullt för MUCF i arbetet.

Samråd med Valmyndigheten har framförallt gällt distributionen av valsedlar och valkuvert till skolor. Ett nära samarbete har varit en förutsättning för genomförandet av regeringsuppdraget, då en viktig aspekt är att skolval ska vara så likt ett riktigt val som möjligt gällande genomförande och material i form av valsedlar och valkuvert.

Utförarorganisationer

Huvuddelen av uppdraget att genomföra Skolval handlar om praktiska och administrativa uppgifter så som att se till att skolorna får information om Skolval, att de kan anmäla sig och får material för att arrangera valen samt att kunna rapportera in resultaten. Det arbetet har utförts av vad som inom uppdraget benämns som *utförarorganisationer* och dessa utgörs av de fyra ungdomsorganisationerna: Sveriges Elevkårer, Sveriges Elevråd, Europeiska ungdomsparlamentet Sverige samt Ung Media Sverige. De har ansökt om och beviljats medel för att driva projektet Skolval 2018/2019 gentemot skolorna och varit de som tagit kontakt med skolor för att sprida information och haft den löpande kontakten med skolorna kring anmälningar, praktiskt genomförande, material, inrapportering av resultat osv. Arbetet har skett i löpande samverkan med MUCF.

Utförarorganisationerna fick totalt cirka 3 miljoner kronor² för uppdraget att organisera genomförandet av projektet Skolval 2018/2019.

Medverkande organisationer i övriga aktiviteter

Myndigheten fördelade under hösten 2017 bidrag på 700 000 kronor till tre organisationer i syfte att öka valdeltagandet i Skolval 2018 och 2019. Under hösten 2018 fördelades ytterligare medel på 1 670 000 kronor till ytterligare åtta kommuner och organisationer med fokus på ökat valdeltagande i skolval till Europaparlamentet. Konsulttjänster har även upphandlats och särskilt fokus har varit att nå områden och skolor där valdeltagandet tidigare varit lågt i skolval. Utförligare beskrivning finns i kapitel 5 och 6.

MUCF har även samarbetat med en rad myndigheter och utbildningsradion (UR) i framställandet av en webbsida på myndighetens webbplats.

Skolorna

Skolorna är själva arrangörer för de aktiviteter de vill genomföra på sin skola. När skolor anmäler sig så får de det material de behöver för att praktiskt genomföra ett skolval³. Utförarorganisationerna bidrar med inspiration och stöd om skolorna har frågor och ger praktiska råd om hur skolorna kan göra ett så bra skolval som möjligt. Eleverna har varit utförarorganisationernas primära målgrupp i arbetet med projekt Skolval 2018/19. MUCF:s primära målgrupp på skolorna har varit lärare och skolledare.

² Medelstilldelningen fördelades uppdelat på 2017, 2018 och 2019 års uppdragsbudget.

³ Valskärmar som inte ingått i materialet som skickas till skolorna. De får däremot tips om hur de själva kan göra egna eller lån av kommun eller länsstyrelse.

Genomförande och spridning

I det här kapitlet redogörs för den del av regeringsuppdraget som är kopplat till Projektet Skolval 2018/2019, det vill säga hur det praktiskt genomförts och hur utförarorganisationerna har arbetat gentemot skolorna. Utförlig beskrivning av utförarorganisationernas arbete finns att läsa i deras slutrapport, *Slutrapport Skolval 2018/2019*, i bilaga 1.

Ansökningsprocessen

Under hösten 2017 gick MUCF ut med en intresseförfrågan till organisationer om att anmäla sitt intresse för att samarbeta med regeringsuppdraget att genomföra skolval. Därefter beviljades medel till en gemensam ansökan från en konstellation av fyra ungdomsorganisationer: Sveriges Elevkårer, Sveriges Elevråd, Europeiska ungdomsparlamentet Sverige och Ung Media Sverige. Dessa fyra organisationer fick därmed i uppgift att driva och administrera genomförandet av projektet Skolval 2018/2019. I kriterierna för beviljade medel framgick följande åtaganden för organisationerna:

- I samarbete med myndigheten ta fram en gemensam kommunikationsplan för projektet
- i samarbete med myndigheten ta fram en gemensam strategi för press och media
- ansvara för framtagande av grafisk profil och logotyp
- ta fram information rörande skolvalets (praktiska) genomförande
- informera skolorna om möjligheten att arrangera skolval och administrera anmälningar från deltagande skolor
- ta fram en tidsplan för projektet (som konsulteras med samverkanspartner)
- löpande informera myndigheten om verksamhetens fortskridande
- ansvara för produktion och drift av webbsidor för Skolval 2018/19
- administrera mottagande av valresultat från deltagande skolor och följa upp eventuella oegentligheter.

Utförarorganisationerna har utfört projekt Skolval 2018/2019 enligt alla dessa punkter. De gemensamt upprättade dokumenten i form av kommunikationsplan och riktlinjer för ställningstaganden kring olika frågor som kunde dyka upp underlättade arbetet och tydliggjorde rollfördelningen mellan utförarorganisationerna och MUCF.

Distribution av valsedlar och valkuvert

MUCF har ansvarat för beställning av valsedlar och valkuvert från Valmyndigheten samt upphandling av distributionen av dessa till anmälda skolor. En nära samverkan med Valmyndigheten har utgjort en betydande roll i detta arbete. Valsedlar distribuerades till skolor från de partier som har fått minst en procent av rösterna i ett av de två senaste valen samt blanka valsedlar. De valsedlar som trycktes motsvarade samma politiska partier som Valmyndigheten distribuerar

till det nationella riksdagsvalet. Till riksdagsvalet beställdes 8 miljoner valsedlar och dessa levererades till den upphandlade distributören i februari 2018.

Till Europaparlamentet beställdes drygt 5 miljoner valsedlar och dessa levererades till den upphandlade distributören i april 2019. Liberalernas valsedlar blev kraftigt försenade eftersom partiet valde att stryka sitt förstanamn på listan väldigt sent. Detta innebar att Liberalerna fick trycka upp sina listor själva. Ett intensivt arbete de sista dagarna ledde till att valsedlarna kom fram till distributör 2019-04-24 kvällen innan packning och utskick skulle börja. Ett gott samarbete mellan alla inblandade inte minst distributören, Förlagssystem i Falun, gjorde att allt material kom ut till skolorna i rätt antal och i rätt tid.

Teknisk plattform

MUCF har ansvarat för att uppdatera, anpassa och sköta den tekniska plattform där skolorna anmäler sig till skolval samt den plattform där skolorna rapporterar in resultat.

Utförarorganisationerna har ansvarat för hemsidan¹ dit skolor vänder sig för anmälan, information, frågor och rapportering av resultat. Webbplatsen uppdaterades sedan löpande under hösten vart efter informationsmaterial blev färdigställt. Från och med den 10 november 2017 var det även möjligt för skolor att anmäla sig för skolval till riksdagsvalet och från och med den 29 oktober 2018 var det möjligt att anmäla sig till Europaparlamentsvalet.

Den tekniska plattformen uppdaterades under 2019 för att följa teknikutvecklingen och kunna erbjuda större kapacitet och utvecklingsmöjligheter till framtida skolval.

Material från projekt Skolval

Inför de båda skolvalen skickades informationsmaterial ut till skolor i syfte att skapa ett intresse för att arrangera skolval. Ytterligare material skickades till skolorna när de anmält sig. Här presenteras en översikt av det material som utförarorganisationerna skickat ut till skolorna inom projektet Skolval 2018/19²:

Anmälningsmaterial bestod av fysiskt- och digitalt material som skickades ut till alla skolor för att informera om Skolval 2018/19 och uppmuntra till att anmäla sin skola. Under året skickade utförarorganisationerna ut följande:

Startpaket var material som utförarorganisationerna skickades till skolor direkt när de anmälde sig till skolval. Det innehöll:

- Arrangörshäfte
- Kontrollanthäfte
- Arrangörsaffisch
- Checklista
- Skolvals-kuvert
- Klistermärken

¹ Webbplatsen: www.skolval2018.se publicerades den 26 oktober 2017.

Webbplatsen: www.skolval2019.se publicerades den 29 oktober 2018.

² Material som Myndigheten har tagit fram och skickat till lärare och skolpersonal beskrivs i kapitel 4.

- Info klistermärken
- Skolval & Särskolan
- Lättläst om Skolval

Syftet med startpaketet var främst att skapa en överblick över hur skolorna skulle planera och förbereda inför det praktiska arbetet med skolvalsperioden, men även att uppmuntra till kringaktiviteter som till exempel temadagar eller debatter. Skolval & Särskolan³ var ett separat häfte som skickades ut till skolor med elever i särskolan. Häftet *Lättläst om Skolval* ingick även i startpaketet.

Valpaketet innehöll allt det material som skolorna behövde för att genomföra sitt valarbete. Förutom material som den operativa projektgruppen producerade ingick även valsedlar och valkuvert från Valmyndigheten. Myndigheten ansvarade för material från Valmyndigheten samt skötte upphandling av distributör av valpaketen. Ansvar för distributionslistor och att agera länk mellan skolor och distributören låg på den operativa projektgruppen.

Valpaketen innehöll:

- Följebrev
- Instruktionshäfte
- Instruktionsaffisch
- Valdagsaffisch
- Valurna
- Dekal

Valsedlarna som distribuerades var för samma partier som Valmyndigheten distribuerar kostnadsfritt i det ordinarie valet, partier som fått minst 1 procent av rösterna i ett av de senaste två valen samt blanka valsedlar. Valsedlarna distribuerades i lika stort antal för varje parti vilket motsvarade elevantalet på skolan. Följande partiers valsedlar distribuerades via Skolval 2018/2019:

- Arbetarepartiet-Socialdemokraterna
- Centerpartiet
- Feministiskt Initiativ
- Kristdemokraterna
- Liberalerna
- Miljöpartiet de gröna
- Moderaterna
- Sverigedemokraterna
- Vänsterpartiet
- Piratpartiet (Europaparlamentsvalet)

Digitalt material

För att komplettera det skriftliga materialet och underlätta spridningen av information från projektet gjordes fyra korta filmer. Dessa lades ut på Youtube och fanns tillgängliga på projektets material-flik på hemsidan.

³ <https://skolval2019.se/wp-content/uploads/2018/12/saerskolawebb.pdf>

SKOLVAL 2019

START OM SKOLVAL TURNÉ MATERIAL VANLIGA FRÅGOR KONTAKT

Skolval 2019

Se valresultat här!
en chans att undersöka demokratin

Sveriges viktigaste demokratiprojekt?

Efter framgången 2018 med närmare 600 000 anmälda elever är Skolval tillbaka! Skolval är ett val på en skola som ger elever möjlighet att ta ställning genom att rösta på ett parti. När alla val genomförts räknas rösterna ihop och ett officiellt valresultat släpps. Skolval 2019 arrangeras i samband med Europaparlamentsvalet och projektet

vänder sig framför allt till elever i årskurs 7-9 och gymnasiet. Anmälda skolor får kostnadsfritt material till sitt val, exempelvis valsedlar och instruktioner. Förutom själva valdagen innebär Skolval en möjlighet att arrangera debatter, temadagar och studiebesök. Skolval är helt enkelt en chans att undersöka demokratin.

Skolval 2019 drivs av Sveriges Elevkårer, Sveriges Elevråd, Europeiska Ungdomsparlamentet Sverige och Ung Media Sverige på uppdrag av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor. Valmyndigheten och Skolverket är samverkande myndigheter.

TALA

- Om Skolval – en film om projektet och en uppmaning att anmäla sin skola riktad till skolor/elever/personal.
- Att rösta – genomgång av hur röstningen går till riktad till elever som deltar i skolval.
- Ta emot röster – genomgång av hur röstmottagningen går till riktad till funktionärer inom skolval (arrangör, kontrollant, röstmottagare och rösträknare).
- Räkna röster - genomgång av hur rösträkningen går till riktad till funktionärer inom skolval (arrangör, kontrollant, röstmottagare och rösträknare).

Ett grafiskt kit togs fram som fanns tillgängligt via projektets hemsida. I detta fanns bilder som skolor kunde använda i sociala medier, diplom att dela ut till funktionärer samt information och filer för att till exempel kunna trycka egna tröjor. Två olika sorters GIF:ar⁴ fanns även tillgängliga via hemsidan för att uppmuntra deltagande i Skolval samt att visa de olika stegen i röstningsförfarandet. Allt tryckt material som ingick i startpaket och valpaket fanns även i digital form på materialfliken på projektets hemsida.

Webbplatser

Utförarorganisationerna startade upp två webbplatser dit skolor kunde vända sig för anmälan, information, frågor och rapportering av resultat.

Webbplatsen: www.skolval2018.se publicerades i samband med höstlovet 2017. Hemsidan uppdaterades sedan löpande vart efter informationsmaterial blev färdigställt. Från och med den 10 november var det även möjligt för skolor att anmäla sig till Skolval till riksdagsvalet. Anmälan stängde den 15 augusti 2018.

Webbplatsen www.skolval2019.se publicerades i slutet av oktober 2018 och anmälan öppnades den 20 oktober i samband med mässan Skolforum.

Spridningsaktiviteter utförarorganisationer

Utförarorganisationerna utförde en rad aktiviteter där de spred information om skolval. Här presenteras några av dem.

Skolforum

Myndigheten initierade samverkan med UR under hösten 2017 vilket bland annat resulterade i att Skolval delade monter med UR under mässan Skolforum, som arrangerades under höstlovet då mycket av skolornas planering inför nästa termin påbörjas. Webbplatsen visades upp och flyers om skolval delades ut. Skolforum användes också för att lansera skolval till Europaparlamentsvalet hösten 2018. Utförarorganisationerna och myndighetens personal medverkade vid båda konferenserna.

Rundringning till skolor

Utförarorganisationerna gjorde innan de båda valen en rundringning till över 3 732 skolor. Vilket innebar att samtliga skolenheter i Sverige blev kontaktade. Syftet vara att sprida information om Skolval och den informationsturné som arrangerades.

⁴ Enkla animationer för sociala medier.

Informationsturnéer

Informationsturnén inför riksdagsvalet genomfördes under fem veckor våren 2018. Inför Europaparlamentsvalet varade turnén i tre veckor i mars 2019. Huvudsyftet med turnéerna var att informera om skolval och inspirera till kringaktiviteter som till exempel temadagar och debatter. Ett pass var två timmar långt och innehöll information om hur man arrangerar skolval, en workshop för aktiviteter i samband med skolval samt en avslutande frågesport.

DELTAGARE 2018	ANMÄLDA	DELTAGANDE	BORTFALL
Stockholm 19/2	38	25	13
Gävle 20/2	23	22	1
Borlänge 21/2	19	16	3
Västerås 22/2	26	22	4
Sundsvall 26/2	22	4	18
Östersund 27/2	17	15	2
Umeå 28/2	17	17	0
Luleå 1/3	29	20	9
Malmö 5/3	60	41	19
Helsingborg 6/3	64	37	27
Hässleholm 7/3	24	20	4
Växjö 8/3	35	29	6
Kalmar 9/3	23	18	5
Göteborg 13/3	100	53	47
Karlstad 14/3	36	30	6
Örebro 15/3	37	25	12
Uppsala 19/3	62	35	32
Stockholm 20/3	118	70	48
Norrköping 21/3	30	21	9
Linköping 22/3	57	45	12
Jönköping 23/3	41	29	12
TOTALT	878	594	289

SKOLOR	ANMÄLDA	DELTAGANDE	BORTFALL
Stockholm	13	11	2
Gävle	6	6	0
Borlänge	6	4	2
Västerås	6	6	0
Sundsvall	5	3	2
Östersund	4	4	0
Umeå	5	5	0
Luleå	6	5	1
Malmö	18	14	4

SKOLOR	ANMÄLDA	DELTAGANDE	BORTFALL
Helsingborg	21	17	4
Hässleholm	9	8	1
Växjö	11	10	1
Kalmar	8	7	1
Göteborg	28	18	10
Karlstad	12	10	2
Örebro	10	10	0
Uppsala	18	14	4
Stockholm	22	13	9
Norrköping	7	6	1
Linköping	13	10	3
Jönköping	10	9	1
TOTALT	238	190	48

DELTAGARE 2019	ANMÄLDA	DELTAGANDE	BORTFALL
Göteborg 5/3	35	19	16
Malmö 6/3	14	11	3
Växjö 7/3	11	9	2
Linköping 11/3	12	10	2
Karlstad 12/3	3	1	2
Stockholm 14/3	55	38	17
Uppsala 15/3	10	10	0
Umeå 19/3	3	2	1
Luleå 21/3	8	7	1
TOTALT	151	107	44

SKOLOR	ANMÄLDA	DELTAGANDE	BORTFALL
Göteborg	6	5	1
Malmö	3	3	0
Växjö	2	2	0
Linköping	2	2	0
Karlstad	1	1	0
Stockholm	14	12	2
Uppsala	3	3	0
Umeå	1	1	0
Luleå	2	2	0
TOTALT	34	31	3

Inför Skolval 2018 genomfördes 21 träffar, med ca 600 deltagare, varav en majoritet elever, från 190 skolor. Det är fler stopp, färre deltagare och liknande antal deltagande skolor i jämförelse med redovisade siffror för tidigare turnéer

vid skolvalen 2010 och 2014. Utförarorganisationerna förklarar det höga bortfallet med att kostnadsfria träffar ofta innebär bortfall.

Inför Skolval 2019 genomfördes 9 stopp, med ca 110 deltagare, en majoritet elever, från 31 skolor. Det var färre stopp, deltagare och antal skolor jämfört med turnén 2018. Utförarorganisationerna förklarar detta med att Skolval 2019 låg inom samma läsår som Skolval 2018 och att många personer i målgruppen redan hade genomfört ett skolval och inte kände behov av ytterligare information. En annan förklaring är att intresset för Europaparlamentsvalet generellt sett är lägre både i skolans värld och i samhället i stort.

Social media

Utförarorganisationerna arbetade aktivt med att föra ut information och väcka intresse och engagemang via digitala kanaler så som Facebook, Instagram och Twitter med hashtaggen #skolval 2018 och #skolval 2019. Se utförarorganisationernas slutrapport (bilaga 1) för mer detaljerad beskrivning.

Spridningsaktiviteter från MUCF

För att sprida information om skolvalsuppdraget och de material som tagits fram riktat mot målgruppen lärare har myndigheten även genomfört och deltagit i en rad aktiviteter.

- Deltagit i UR:s monter på Skolforum 2017.
- Föreläsning konferens på SKR.
- Medverkande i SKR:s webbsändning om politisk information i skolan.
- Myndighetens webbseminarium om politisk information i skolan.
- Medverkade på utbildningsdag för UR.
- Monterplats på Järvaveckan tillsammans med Erasmus+, LSU, UHR och Europakommissionens representation i Sverige.
- Seminarium i Almedalen. Hur pratar vi politik i skolan?
- Utställare på mässan Skolforum 2018.
- Arrangerade ett seminarium om EU i klassrummet på Skolforum 2018.
- Två föreläsningar på Europahuset för lärare och EU-skolambassadörer.
- Intern information.
- Föreläsning på SKR i samband med Nationell dialogkonferens om EU:s sammanhållningspolitik.
- Informationsspridning via Sveriges 16 Europadirektkontor.
- Information och utdelning av material vid rikskonferensen för fritidsledare Rätt att veta.
- Workshops om EU i klassrummet i Umeå, Göteborg, Malmö, Stockholm, Norrköping, Örebro och Sundsvall.
- Information och föreläsning på NUNI - Nationella nätverket för ungas inflytande⁵
- Föreläsning och information för lärare på lärarträff på Specialpedagogiska skolmyndigheten.
- Information vid utbildningstillfälle för chefer för kultur och fritid i ett tiotal kommuner.

⁵ Stödande nätverk för tjänstepersoner i kommuner och regioner som vill utveckla sitt arbete med ungas delaktighet och inflytande. nuninatverk.se

- Informationsutskick, e-post samt information via myndighetens sociala medier.
- Intervjuer i rikstäckande och lokala medier.
- Information genom SKR:s nyhetsbrev och Skolverkets Facebook.
- Utdelning av flyers bland annat vid kollegors medverkan vid olika konferenser.
- Genom FUB, Naturskyddsföreningen, UR, Europahuset och Stockholms universitets projekt Fest i Valen.
- Två seminarier på MUCF:s rikskonferens 2019.
- Föreläsning på nationell skolkonferens i Växjö 2019. Handlingskraft för en hållbar skola.
- Bokbord på lärarnas fortbildningsdag 2019 i riksdagen med tema EU-kunskap.
- Pressmeddelanden skickades ut i samband med att det preliminära valresultatet presenterades samt det slutgiltiga resultatet veckan efter de båda valen.
- Annonser och material på Utbudet.se.
- Annonser och material på SO-rummet.
- Annonsering i Lärarnas tidning.
- Annonsering i Skolvärlden.
- Nationell och lokal pressinformation i samband med Skolval 2018 och 2019.
- Löpande information om Skolval 2018/2019 i MUCF:s sociala medier.
- Produktion av film som visade goda exempel från skolor som arbetade med politik och demokrati inför skolvalen som spreds via sociala medier och mucf.se.

Skolval i press och media

För att få en överblick över mediabevakningen av regeringsuppdraget Skolval så genomfördes en profilanalys med bevakningsprofil, MUCF val⁶. Sökningen gjordes av mediebevakning och analysföretaget Retriever under perioden 2018-08-01 till 2019-07-01. Sökningen resulterade i 790 artiklar på web, 438 artiklar i tidningar och 84 program i radio och TV som alla innefattade sökorden i bevakningsprofilen. En genomgång av resultaten visade att träffsäkerheten var hög för perioden med skolval till riksdagen. I sökningen över perioden för skolval till Europaparlamentet var träffsäkerheten något sämre. Efter bortsortering av felaktiga artiklar i sökningen så hamnar det sammanlagda antalet artiklar i web, tidningar och radio och TV på cirka 1 000.

Tidningarnas telegrambyrå (TT) släppte under perioden 14 pressmeddelanden som handlade om skolval. Ett nationellt genomslag blev det med nyheten om att få skolor anmält sig till skolval till Europaparlamentet i mars 2019. Nyheten om att få elever fick möjlighet att delta i skolval till Europaparlamentet togs också upp av många medier i maj 2019 och fick stor publicitet. Lokalpressen skrev om skolval efter TT:s olika pressmeddelanden men också i samband med skolvalen på skolorna. Många tidningar genomförde besök på skolor och intervjuer med eleverna. I Västra Götalands län producerades mest press om de båda skolvalen följt av Skåne län, Östergötlands län, Jönköpings län och Stockholms län.

⁶Sökorden innefattade: *Skolval 2018, Skolval 2018 och MUCF/Myndigheten för ungdoms- och civilsambällesfrågor, Skolval 2019, Skolval 2019 och MUCF/Myndigheten för ungdoms- och civilsambällesfrågor, Skolval + riksdagsvalet, Skolval + Europaparlamentsvalet, Skolval till riksdagen + MUCF/Myndigheten för ungdoms- och civilsambällesfrågor, Skolval till Europaparlamentet + MUCF/Myndigheten för ungdoms- och civilsambällesfrågor, Skolval + Lena Nyberg, Skolval + Mattias Lunn, Skolval + Linn Andergren.*

Resultat Skolval 2018/2019

I det här avsnittet presenteras resultaten för projektet Skolval 2018/19. För att få en god bild av skolvalets omfattning bör resultaten beskrivas både i antalet anmälda skolor samt antalet skolor och elever som omfattas av de inrapporterade resultaten. De anmälda skolorna innefattas främst av elever i åk 7–9 samt gymnasiet, vilket är uppdragets primära målgrupp. Myndigheten har även godkänt anmälningar från skolor som vill arrangera skolval för elever i åk 4–6, SFI, Komvux, vuxenskola och folkhögskola, dessa ingår däremot inte i de slutliga resultaten som endast består av åk 7–9 samt gymnasiet. Den totala omfattningen av Skolval 2018/19 är därför större än det antal skolor som är med i den nationella sammanställningen av resultaten.

Skolval inför de allmänna valen

Anmälda skolor

Skolorna hade möjlighet att anmäla sig mellan tidsperioden 10 november 2017 och 15 augusti 2018. I utförarorganisationernas delrapport (se bilaga 1) finns anmälningsfrekvensen beskrivet mer detaljerat.

- Antalet godkända anmälningar: **1 718 skolor**.¹
- Projektet i sin helhet har därmed skapat möjlighet för **över 591 000 elever** att delta i skolval inför riksdagsvalet.²

Nationell sammanställning av resultatet

Perioden för att genomföra skolvalet sträckte sig mellan perioden 27 augusti till 7 september. De preliminära resultaten publicerades vid vallokalernas stängning på valdagen den 9 september. För att ingå i de preliminära skolvalsresultaten skulle skolorna ha rapporterat in resultat senast vid midnatt fredagen den 7 september. Därefter var det möjligt att rapportera in resultat i en vecka för att komma med i de slutliga resultaten.

Utförarorganisationerna granskade resultaten när de rapporterades in av skolorna utifrån kriterier som beslutats av MUCF. I de fall vidare bedömning krävdes, lämnade utförarorganisationerna dessa fall över till myndigheten för beslut.

Skolvalsresultat riksdagsvalet

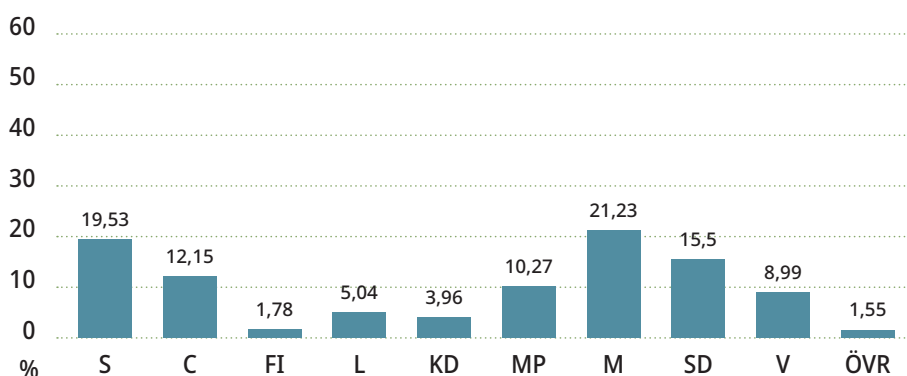
Resultaten innefattar skolor som rapporterat in sina skolvalsresultat och blivit godkända i sitt genomförande. Innefattar endast elever i årskurs 7–9 och gymnasiet.

- Antal skolor som rapporterat in godkända skolvalsresultat var **1 528 skolor**.
- Av de godkända inrapporterade skolorna har **489 982 elever** haft möjlighet att rösta i skolval inför riksdagsvalet.
- **391 045** elever röstade.
- Valdeltagandet var **79, 8 procent**.
- Antal röstande elever ökade med **16 procent** från Skolval till riksdagen 2014.

¹ Antalet godkända anmälningar avser de skolor som har projektet Skolval 2018 har skickat ut valpaket till.

² Beräknar på antalet elever som varje skola uppgett i sin anmälan.

Resultat allmänna val

VALDELTAGANDE 79,8%	ANTAL	%
Summa giltiga röster	366 939	93,84
Ogiltiga, inklusive blanka	24 106	6,16
Antal blanka bland de ogiltiga	14 854	3,8
Summa angiva röster	391 045	
Antal skolor	1 528	
Antal elever	489 982	

RÖSTFÖRDELNING	ANTAL	%
S Arbetarepartiet Socialdemokraterna	71 658	19,53
C Centerpartiet	44 598	12,15
FI Feministiskt Initiativ	6 517	1,78
L Liberalerna (tidigare Folkpartiet)	18 507	5,04
KD Kristdemokraterna	14 533	3,96
MP Miljöpartiet de gröna	37 679	10,27
M Moderaterna	77 915	21,23
SD Sverigedemokraterna	56 880	15,5
V Vänsterpartiet	32 975	8,99
ÖVR Övriga	5 677	1,55

Källa: <https://www4.mucf.se/skolval2018/ValresultatRiksdagG97PT2.do>

Spridning skolvalsresultaten

MUCF ansvarar för den webbplats där resultaten för skolval presenteras. Samma dag som riksdagsvalet, den 9 september publicerades sidan med de preliminära resultaten i ett pressmeddelande från MUCF och utförarorganisationerna. Resultaten publicerades även på myndighetens samt utförarorganisationernas sociala medier. De slutgiltiga resultaten publicerades den 19 september.

Webbstatistiken för resultatsidan visar att från och med valdagen 9 september 2018 och följande vecka hade resultatsidan drygt 7 000 unika besökare. Webbplatsen finns tillgänglig även efter att regeringsuppdraget avslutas.

Skolval inför Europaparlamentsvalet

Anmälda skolor

Skolorna hade möjlighet att anmäla sig mellan tidsperioden 29 oktober 2018 och 1 maj 2019. I utförarorganisationernas slutrapport (se bilaga 1) finns anmälningsfrekvensen beskrivet mer detaljerat.

- Antal godkända anmälningar **377 skolor**
- Projektet har skapat möjlighet för **139 581 elever** att delta i skolval inför Europaparlamentsvalet.

Nationell sammanställning av resultatet

Perioden för att genomföra Skolval till Europaparlamentsvalet sträckte sig mellan perioden 9 maj till och med 24 maj. De preliminära resultaten publicerades vid vallokalerens stängning på valdagen den 26 maj. För att ingå i de preliminära skolvalsresultaten skulle skolorna ha rapporterat in resultat senast vid midnatt fredagen den 24 maj. Därefter var det möjligt att rapportera in resultat i en vecka för att räknas med i de slutliga resultaten.

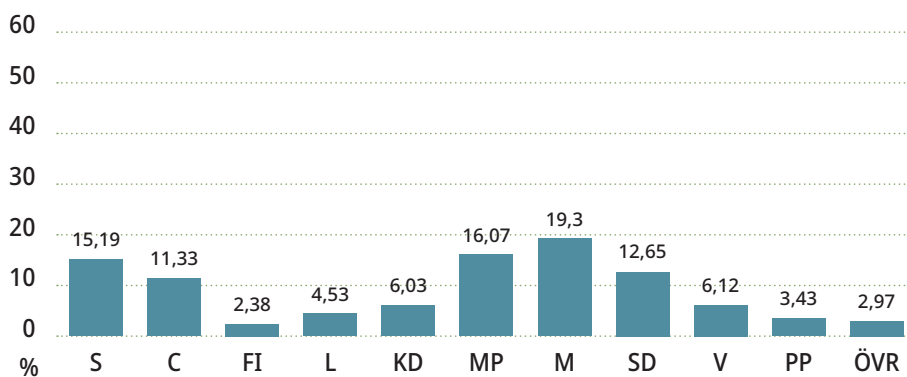
Utförarorganisationerna granskade resultaten när de rapporterades in av skolorna utifrån kriterier som beslutats av MUCF. I de fall vidare bedömning krävdes, lämnade utförarorganisationerna dessa fall över till myndigheten för beslut.

Skolvalsresultat Europaparlamentsvalet

Resultaten innefattar skolor som rapporterat in sina skolvalsresultat och blivit godkända i sitt genomförande. Innefattar endast elever i årskurs 7–9 och gymnasiet.

- Antal skolor som rapporterat in godkända skolvalsresultat var **315 skolor**.
- Av de godkända inrapporterade skolorna har **139 581 elever** haft möjlighet att rösta i skolval inför riksdagsvalet.
- **65 630 elever** röstade.
- Valdeltagandet var **47 procent**.
- Antalet röstande elever ökade med **47 procent** från Skolval till Europaparlamentet 2014.

Resultat Europaparlamentet

VALDELTAGANDE 47%	ANTAL	%
Summa giltiga röster	60362	91,97
Ogiltiga, inklusive blanka	5268	8,03
Antal blanka bland de ogiltiga	3469	5,29
Summa angiva röster	65630	

Antal skolor	315
Antal elever	139581

RÖSTFÖRDELNING	ANTAL	%
S Arbetarepartiet Socialdemokraterna	9170	15,19
C Centerpartiet	6837	11,33
FI Feministiskt Initiativ	1438	2,38
L Liberalerna (tidigare Folkpartiet)	2735	4,53
KD Kristdemokraterna	3640	6,03
MP Miljöpartiet de gröna	9701	16,07
M Moderaterna	11650	19,3
SD Sverigedemokraterna	7634	12,65
V Vänsterpartiet	3692	6,12
ÖVR Övriga		2,97

Källa: <https://www3.mucf.se/skolval2019/ValresultatLLJ21NN.do>

Spridning av skolvalsresultaten

MUCF ansvarar för den webbsida där resultaten för skolval presenteras.

Samma dag som Europaparlamentsvalet den 26 maj publicerades sidan med de preliminära resultaten i ett pressmeddelande från myndigheten och utförarorganisationerna. Resultaten publicerades även i myndighetens samt utförarorganisationernas sociala medier. De slutgiltiga resultaten publicerades den 5 juni.

Webbstatistiken för resultatsidan visar att från och med valdagen 26 maj och följande vecka hade resultatsidan drygt 3 300 unika besökare. Webbplatsen finns tillgänglig även efter att regeringsuppdraget avslutas.

Deltagande skolor

I följande stycke undersöks hur väl regeringsuppdraget lyckats nå skolor och de områden som varit prioriterade i uppdraget. För en mer detaljerad genomgång och förslag på prioriteringar hänvisas till utvärderingen, *Skolval 2018 och 2019 En statsvetenskaplig utvärdering*, i bilaga 2.

Deltagande efter skolform

Andel deltagande skolor i skolval inför riksdagsvalet 2018 var 58 procent (tabell 1) och i skolvalet till Europaparlamentet 2019 deltog 15 procent av skolorna (tabell 2). Ungefär samma andel i grundskolor och i gymnasier deltog 2018. Långt färre grundskolor deltog i skolval till Europaparlamentet 2019.

	ANDEL SKOLOR MED SKOLVAL %	ANTAL
Grundskolor	57	2011
Gymnasier	60	1495
Blandade	26	19
Samtliga	58	3525

Källa. Skolverket, MUCF

Kommentar: Grund- och gymnasiesärskolor inkluderade.

Tabell 1 Skolval efter skolform. Riksdagsvalet 2018.

	ANDEL SKOLOR MED SKOLVAL %	ANTAL
Grundskolor	6	2009
Gymnasier	27	1496
Blandade	6	18
Samtliga	15	3523

Källa. Skolverket, MUCF

Kommentar: Grund- och gymnasiesärskolor inkluderade.

Tabell 2 EU-skolval efter skolform. EU-valet 2019.

I båda skolvalen deltog kommunala skolor i betydligt högre utsträckning än friskolor. I skolvalet 2018 deltog 64 procent av alla kommunala grundskolor men endast 44 procent av friskolorna. Bland gymnasierna deltog 67 procent av de kommunala skolorna och 43 procent av friskolorna. En närmare analys bekräftar betydelsen av huvudmannaskap som den viktigaste förklaringsfaktorn bakom skillnaderna i deltagande.

Deltagandet bland prioriterade målgrupper

Deltagandet är genomsnittligt lägre bland yrkesprogramskolor och särskolor. Skolor i de utsatta områdena hade högre deltagande än skolor i andra områden i Sverige. Skillnaden i deltagande 2018 är 21 procentenheter mellan skolor med enbart

yrkesprogram (51 procent deltagande) och skolor med enbart högskoleförberedande program (72 procent). Deltagandet var ännu lägre i fristående yrkesprogramgymnasier (tabell 3). Endast 23 procent av yrkesprogramfriskolorna deltog, jämfört med 68 procent av de kommunala yrkesprogrammen.

Gymnasier: nationella program	Huvudmannaskap		
	Friskolor%	Kommunala%	Samtliga%
Endast högskoleförberedande	61	80	72
Både högskoleförberedande och yrkes	49	77	68
Endast yrkes	23	68	51
Endast introduktionsprogram	0	49	49
Samtliga gymnasier*	45	71	62
Endast högskoleförberedande N	162	224	386
Både högskoleförberedande och yrkes N	138	294	432
Endast yrkes N	132	224	356
Endast introduktionsprogram N	1	152	153
Samtliga gymnasier N	433	894	1327

Källor: Skolverket, MUCF. *Skolor med enbart särskola, andra typer av program än de nationella eller där uppgift om program saknas har uteslutits i denna tabell.

Tabell 3 Skolval efter huvudmannaskap och högskoleförberedande program respektive yrkesprogram. Riksdagsvalet 2018.

Särskolor deltog i betydligt mindre utsträckning både 2018 och 2019 (tabell 4). Av de renodlade särskolorna (både grundskolor och gymnasier) deltog 35 procent 2018 jämfört med 62 procent av skolorna utan särskola. Fristående särskolor deltog i lägre utsträckning, 5 procent deltog jämfört med 38 procent av de kommunala särskolorna 2018. I skolvalet 2019 deltog ytterst få särgrundskolor (2 procent). Nivån bland fristående sargymnasierna (13 procent) var nästan i nivå med skolor i övrigt.

	Riksdagsvalet		EU-valet	
	Antal skolor	Deltagande %	Antal skolor	Deltagande %
Skolor utan särskola	2791	62	2789	16
Skolor med särskoleklasser	333	57	335	13
Särgrundskolor	238	35	238	2
Särgymnasier	153	35	153	13
Både grundskolesär och gymnasiesär	10	20	8	0

Källa: Skolverket, MUCF

Tabell 4. Skolval efter särskolors deltagande. Andel skolor med skolval i procent. Riksdagsvalet 2018 och EU-valet 2019.

I de utsatta områdena deltog 60 procent av skolorna 2018 och 10 procent 2019 (tabell 5) Deltagandet inför riksdagsvalet 2018 var högst bland skolor i de

särskilt utsatta områdena (62 procent) men lägst inför Europaparlamentsvalet 2019 (6 procent). Huvudmannskapet spelar inte samma roll bland dessa skolor. Friskolor och kommunala skolor i de utsatta områdena deltog i samma utsträckning.

Typ av område	Riksdagsvalet		EU-valet	
	Antal skolor	Andel med skolval%	Antal skolor	Andel med skolval%
Särskilt utsatt område	47	62	48	6
Riskområde	5	40	7	14
Utsatt område	33	61	32	16
Samtliga utsatta områden	85	60	87	10
Skolor i ej utsatta områden	3440	58	3436	15

Källa: MUCF, SCB, Polismyndigheten

Tabell 5. Skolval efter typ av område. Andel skolor med skolval i procent. Riksdagsvalet 2018 och EU-valet 2019.

Övriga aktiviteter

I det här kapitlet beskrivs övriga aktiviteter som har genomförts inom regeringsuppdraget. Aktiviteterna har syftat till att stötta elever, lärare och skolpersonal under valåret.

Webbsidan *Valår i klassrummet*

Webbsidan *Valår i klassrummet* som finns på myndighetens webbsida¹ har kontinuerligt uppdaterats med aktuella tips på material och aktiviteter som kan användas i undervisningen om demokrati, inflytande och politik. Ett flertal filmer producerades för webbsidan tillsammans med skolor och andra relevanta aktörer som inspiration till undervisning kring olika ämnen relaterade till demokrati, inflytande och politik. Vid tre tillfällen skickades tematiska klickbara PDF:er ut till samtliga skolor inom målgruppen i Sverige. Riktade utskick gjordes till de lärare som stod som ansvariglärare på de skolor som anmält sig till skolval.

Syftet och innehåll

För att nå uppdragets uppsatta målsättningar har myndigheten tagit fram en rad olika insatser för lärare i årskurs 7–9 och gymnasiet. *Valår i klassrummet* är en av dessa och syftar till att ge lärare stöd och inspiration i undervisningen inför och efter valen. Under hösten 2017 togs beslutet att *Valår i klassrummet* ska vara helt digitalt för att uppdraget på bättre sätt ska möta miljömålen i Agenda 2030.

Fördelen med att arbeta med MUCF:s webbplats som bas för *Valår i klassrummet* har varit att myndigheten kontinuerligt kunnat uppdatera med ny information och hålla webbsidan levande. En annan fördel är att det har varit möjligt att mäta antal klick både på webbsida och enskilda delar och på så sätt har det gått att följa upp hur webbsidan används samt vilka materialtips som är mest efterfrågade. En ytterligare fördel är att det är ett sätt för lärare att hitta till MUCF:s webbplats och därigenom stärka myndighetens varumärke hos målgruppen.

De tips som finns på *Valår i klassrummet* är en bredd av material och stöd som lärare kan använda från olika aktörer, både från offentliga sektorn och civilsamhället. För att ge webbsidan mer djup togs sju tematiska filmer fram:

- Källkritik i skolan
- Tema delaktighet
- Två filmer om EU
- Tema Skolval
- Tema efter valen
- Tema ungas inflytande

I filmerna fick målgruppen själva komma till tals och dela sina erfarenheter i arbetet med demokrati och politik. Detta efter önskemål från målgruppen själv. Även andra aktörer från civilsamhället och myndigheter har i vissa filmer deltagit genom sina expertkunskaper om ämnet. Filmen om EU i skolan,

¹ www.mucf.se/valar-i-klassrummet

*Från Bryssel till ditt klassrum*² togs fram tillsammans med en konsult som även arbetar som lärare och EU- skolambassadör. Genom konsulten har myndigheten kunnat göra en målgruppsundersökning över vad lärare önskar för information om EU för att kunna göra en mer kvalitativ informationsfilm. Bakgrunden är att det i utvärderingen av Skolval 2014³ framkom att en av anledningarna till att skolor väljer att inte delta i skolval till Europaparlamentet är bristande kunskaper om EU.

Spridning

*Valår i klassrummet*⁴ skickades ut till samtliga lärare som registrerat sig som ansvariga i anmälan till skolval. Utskick gjordes även till Sveriges skolor med årskurs 7–9 och gymnasium via deras infoadresser. Utskicken gjordes i augusti 2018, februari 2019 och i maj 2019.

Filmerna marknadsfördes mot målgruppen kontinuerligt på sociala medier med hänvisning till webbsidan *Valår i klassrummet* och skolvals webbplats.

Webbstatistiken visar att sidan *Valår i klassrummet* till riksdagsvalet 2018 hade drygt 4 300 unika besökare från oktober 2017 till valdagen 9 september 2018.

Webbstatistiken för *Valår i klassrummet* till Europaparlamentsvalet 2019 hade drygt 2 000 unika besökare från september 2018 till och med valdagen 26 maj 2019.

Prata politik! Ett metodmaterial om demokratiska samtal i skolan

I oktober 2013 fick MUCF i uppdrag av regeringen att ta fram ett stödmaterial om politisk information och närvaro av politiska partier i skolan (Ju2013/7073/D). Efter lagändringen som trädde i kraft 1 januari 2018 har myndigheten reviderat metodmaterialet för att tydliggöra vilka regler som gäller när skolor ska bjuda in politiska partier. Revideringen har gjorts i samråd med Skolverket och metodmaterialet *Prata politik! – ett metodmaterial om demokratiska samtal i skolan* togs fram i samråd med Skolverket och Statens medieråd.

Syftet med metodmaterialet

1 januari 2018 trädde en ny lag i kraft som tydliggör hur skolor kan göra det urval av politiska partier som enligt grundlagen ska vara opartiskt. I och med lagen tydliggjordes att urval kan ske i enlighet med vald församling, till exempel partier som finns representerade i riksdag, kommun eller Europaparlament. Myndigheten uppdaterade metodmaterialet med information kring den nya lagen och uppdaterade även de intervjuer som var gjorda med elevorganisationerna.

Metodmaterialet *Prata politik!* vänder sig till de yrkesverksamma som på något sätt arbetar med unga. Skolan och dess personal har varit en särskild målgrupp och materialet har till stor del varit utformat för skolans kontext.

² https://www.youtube.com/watch?v=K_bIQdNsF2w

³ Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (2015) *Öva och ta ställning – en utvärdering av arbetet med skolvalen 2014* Stockholm: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.

⁴ https://www.mucf.se/sites/default/files/valar_i_klassrummet.pdf

Syftet med metodmaterialet är att främja samtal om politik i skolan samt att ge stöd till lärare på skolor som bjuder in politiska partier. Materialet är utformat för att fungera i skolans systematiska kvalitetsarbete samt är tänkt att fungera som ett stöd för de skolor som valt att arrangera ett skolval, men även för skolor som på olika sätt vill arbeta med samtal om politik före, under och efter valen.

Ett webbseminarium sändes i mars 2018 tillsammans med Sveriges elevkårer och Sveriges elevråd – SVEA. Webbseminariet syftade till att ge ett mervärde av metodmaterialet genom elevperspektivet som är en viktig del av metodmaterialet. Elevorganisationerna gav konkreta tips på hur skolor kan arbeta med politiska partier i skolan och andra exempel på hur skolor kan arbeta med elevinflytande och demokratiska och politiska samtal i skolan. Webbseminariet fanns att ladda ned på myndighetens webbsida *Valår i klassrummet*.

Spridning

Det reviderade metodmaterialet trycktes i 13 000 exemplar. Av dessa distribuerades 8 200 exemplar i ett riktat utskick till ansvariga samhällslärare och skolledare på samtliga skolor med årskurs 7–9, gymnasieskolor och särskolor⁵. Det gick även ut ett exemplar till ansvarig skolchef i samtliga landets kommuner. Ett brev med information om uppdraget skolval skickades till kommunledningen i Sveriges samtliga kommuner.

Marknadsföringskanalen Utbudet⁶ anlätades i maj 2018 för att marknadsföra och distribuera materialet. Genom utbudet kan lärare och skolpersonal på olika nivåer beställa materialet utan kostnad. Materialet hos distributören tog slut i april 2018 efter ett högt beställningstryck. Myndigheten skickade ytterligare material till Utbudet på grund av en stor efterfrågan där Prata Politik låg på Utbudets topplista. Ett nytryck av materialet gjordes under hösten 2018 med en upplaga av 5 000 exemplar. Ytterligare nytryck under våren och hösten 2019 på sammanlagt 6 000 exemplar. Den sammanlagda distributionen av Prata politik! från Utbudet uppgår till drygt 10 000 exemplar. Den totala distributionen av materialet har uppgått till cirka 19 000 ex (februari 2020).

Prata politik har även funnits för nedladdning i PDF på myndighetens webbplats där den nedladdats 997 gånger (februari 2020)

Resterande material har spridits vid informationstillfällen och konferenser som myndigheten arrangerat eller varit inbjudna till⁷. Informationsspridning av metodmaterialet har även skett genom de informationsinsatser som skett inom regeringsuppdraget Skolval.

⁵ Det riktade utskicket innehöll även ett brev signerat MUCF generaldirektör och innehöll information om uppdraget Skolval och övriga stödmaterial.

⁶ Utbudet är en ledande marknadsföringskanal för att distribuera gratis material till lärare och skolpersonal på olika nivåer i stora delar av landet.

⁷ Se avsnitt 2.1.6 för en överblick av informationstillfällen.

Workshop om att undervisa om EU i klassrummet

I skolan vittnar lärare om att de undviker EU i samband med demokratiundervisning på grund av sina bristande kunskaper. Inte ens universitetslärare i statsvetenskap känner sig bekväma med ämnet.⁸ För att underlätta och bistå lärarna så arrangerade myndigheten under hösten/vinter 2018 och våren 2019 workshops på sju olika platser i Sverige med tips och metoder hur skolor kan arbeta med EU i klassrummet. Umeå, Göteborg, Malmö, Stockholm, Norrköping, Örebro och Sundsvall var de kommuner som besöktes. Dessutom ingick information om Skolval 2019. Workshoparna utfördes i samarbete med en lärare och EU-skolambassadör.⁹

Workshoparna låg på kvällstid i en central konferenslokal i varje kommun. Workshopen varade i två timmar och innehöll följande:

- EU – historia, nutid, framtid
- Vad valet till Europaparlamentet innebär
- Många praktiska och konkreta exempel och övningar för EU i undervisning
- Fyra stationer med flera övningar.
 - Station 1: Skolval 2019 – Anmäl din skola
 - Station 2: EU i undervisningen
 - Station 3: Hur påverkar EU mig?
 - Station 4: Aktiviteter under valrörelsen

Spridning och deltagande

Spridning och information om workshoparna gick via nyhetsbrev från MUCF, nyhetsbrev från SKR, sociala medier från MUCF samt annons på webbplatsen SO-rummet. Dessutom gjordes mailutskick till utbildningsnämnd, utbildningsförvaltning och kommunernas EU-samordnare i de kommuner som ingick i regionen där utbildningen hölls. Vi skickade även mail till samtliga skolledare i kommunen samt angränsande kommuner. Vi använde oss även av de kanaler mot lärare som EU-skolambassadören ingick i. Dessutom spred vi i kanaler via olika fackförbund för lärare och via kommunernas demokratisamordnare.

Workshoparna besöktes av sammanlagt 68 personer. I anslutning till workshopen gjordes en enkel utvärdering som bekräftade bilden av att det finns ett behov av nya arbetssätt och metoder hur skolan arbetar med EU- frågor i sin undervisning.

Workshopen låg på kvällstid vilket kan ha bidragit till att antalet deltagare inte blev fler.

Lärarhandledning Ditt val 2019

Myndigheten gav organisationen Vote Watch, som är baserad i Bryssel, i

⁸ SOU 2016:10 EU på hemmaplan – Betänkande av utredningen om delaktighet i EU.

⁹ En skolambassadör för EU inspirerar och stöttar kollegor på skolan i arbetet med att undervisa om EU och Europa. Det kan innebära att genomföra aktiviteter själv eller i samverkan med lokala aktörer.

uppdrag att översätta webbplatsen *Ditt val 2019*¹⁰ till svenska för att tillgängliggöra den för en svensk målgrupp. Syftet var att webbplatsen skulle vara ett pedagogiskt verktyg i till exempel en klassrumssituation under samhällskunskapsundervisning. För att webbplatsen Ditt val 2019 skulle vara tillgänglig, intresseväckande och användbar som pedagogiskt verktyg togs det fram en lärarhandledning. Lärarhandledningen har togs fram tillsammans med Pedagogiskt Centrum i Göteborg för att sprida information om Europaparlamentsvalet och för att öka valdeltagandet till skolval. Syftet med lärarhandledningen har varit att ge stöd till lärare i att undervisa kring EU på ett intressant och lustfyllt sätt.

Lärarhandledningens målgrupp är i första hand lärare som undervisar i samhällskunskap på gymnasiet, men även i viss mån högstadiets senare årskurser. Lärarhandledningen innehåller följande:

- Introduktion till handledningens innehåll
- Koppling till skolans styrdokument
- Handledning till webbsidan yourvotematters.eu/sv/ funktion och innehåll
- Stöd till efterdiskussion kring webbsidans innehåll
- Förslag på övningar och fördjupningsuppgifter
- Tips på fakta och länkar

Spridning

Utbudet anlätades som distributör och 4 500 exemplar levererades. Upplagan tog slut under hösten 2019. Publikationen fanns även som nedladdningsbar PDF på myndighetens webbsida där den laddades ned 122 gånger. Spridning har även skett på diverse arrangemang, workshops och konferenser som myndigheten varit delaktig i.

Fryshusets demokratiprojekt

Fryshuset beviljades projektmedel på 250 000 kronor och genomförde ett demokratiprojekt med unga. Syftet var att identifiera framgångsfaktorer när det gäller demokratifrämjande verksamhet, i synnerhet med unga som visar svagt intresse för samhällsfrågor och/eller lägre intresse av att delta politiskt. Projektet bestod av två delar. Den första delen var en kunskapsinsamling där intervjuer kring ungas politiska deltagande genomfördes av och med unga. Den andra delen bestod av koor-dinerandet av ungdomsdrivna projekt för att öka valdeltagandet i sina lokala samhällen. Fryshuset skapade arvoderade uppdrag för unga med lokal förankring i fyra stadsområden, Angered - Göteborg, Rosengård - Malmö, Hammarby Sjöstad och Husby i Stockholm. Unga gavs själva mandatet att definiera utmaningen och lösningen när det gäller ungas valdeltagande. Efter en ledarskapsutbildning fick vardera projektgrupp en mindre budget för att driva sitt demokratiprojekt.

Projektledaren på Fryshuset menar att intresset för skolval är relativt lågt hos de unga som de kommer i kontakt med. Anledningar till det är att valet inte betraktas som användbart eftersom det inte gör någon reell skillnad och att det betraktas som något vuxenvärlden hittat på för de unga. Det pratas mycket om

¹⁰ <https://dittval2019.se/sv/>

att det är viktigt att diskutera politik i skolan och skolvalet är ett redskap för det, men för de som inte deltar på grund av brist på tillit till samhället så behöver detta göras oftare än var fjärde år. Projektet gav ut en handbok, *Ungas Val 2018 framgångsfaktorer för ungas ökade valdeltagande*. Syftet med handboken var att sprida förståelse för ungas upplevelser och tankar kring politiskt engagemang men också fungera som ett verktyg för framtida arbete med valdeltagande. Projektet avslutades med en konferens på Fryshuset den 13 september 2019, *Trygghet genom inkludering – hur skapar vi ett hållbart samhälle?* där myndighetens generaldirektör deltog.

MUCF gav också Fryshuset ett separat uppdrag att anordna en valvaka i samband med riksdagsvalet 2018. Den genomfördes av ungdomar för ungdomar. Även om antalet deltagare blev hälften av det man hoppats på så bedömdes valvakan ändå som lyckad då de unga som arbetat med den utvecklade förmågan att ta egna initiativ och utveckla sitt engagemang.

Seminarium i Almedalen

Myndigheten anordnade under Almedalsveckan 2018 ett seminarium där representanter från Sveriges Elevkårer, Sveriges elevråd, Sveriges elevråd – SVEA, Sveriges skolläraryrkeförbund, SKR samt en lärare medverkade. Fokus på seminariet var *Hur pratar vi politik i skolan?* Myndigheten beslutade att låta elevorganisationerna få använda merparten av tiden för att elevperspektivet skulle vara representerat. Seminariet var på 45 minuter och hade omkring 30 besökare. Utöver detta ordnade myndigheten en kampanj och delade tillsammans med ungdomsorganisationen Ung Media Sverige ut armband som det stod Prata Politik på. Syftet var att uppmärksamma Skolvalsprojektet och politiska samtal i skolan.

Förstärkning av uppdrag Skolval 2018/2019

I det här kapitlet redogörs för olika insatser som genomförts runt om i Sverige av andra aktörer för att stärka uppdrag Skolval.

Bidrag till organisationer för att stärka skolval

Förutom att myndigheten fördelade medel till de utförarorganisationer som drev genomförandet av projektet Skolval 2018/19 så gavs även möjligheten att ansöka om medel för att bedriva kringaktiviteter i syfte att ytterligare bidra till uppdragets måluppfyllelse. Myndigheten har fördelat medel till organisationer och kommuner i två omgångar. Både med fokus på skolval till riksdagsvalet och skolval till Europaparlamentsvalet. Vid båda utlysningarna så genomfördes en samverkansträff med de organisationer som fått bidrag och MUCF. Vid träffarna så informerade myndigheten om skolval och målen med utlysningarna. Projekten fick även berätta om sina projekt, identifiera utmaningar och hitta synergier.

Sveriges elevråd (SVEA)

Svea beviljades bidrag på 239 000 kr. De samarbetade med Sverok – spelhobbyförbundet i att vidareutveckla och uppdatera rollspelen *Rådet och Republiken Skolan*. Som utvecklades under Skolval 2014 under projektet *Det levande valet*. Rollspel är en form av upplevelsebaserat lärande och kan användas som ett verktyg i undervisningen för att få igång samtal om politik och de politiska systemen med eleverna.

På webbplatsen www.detlevandeval.se finns rollspelen tillgängliga att ladda ned gratis. Där finns även en lärarhandledning samt en film som guidar spelaren. Cirka 1 000 unika användare har varit inne på sidan. Utskick har gjorts till 300 elevråd runt om i Sverige och det har spelats och informerats på SVEA:s nationella träff med 150 deltagare från olika skolor. Materialet har legat på SO-rummet.se som är en digital plattform för samhällsintresserade. Där hade materialet lästs 120 gånger av lärare. Under Almedalsveckan 2018 spelades *Republiken skolan* av makthavare och politiker på ett seminarium som arrangerades av SVEA. Organisationerna har spridit information om projektet via media och vid olika arrangemang och konferenser där organisationerna medverkat. Spelen är utformade för att kunna användas även om det inte är valår och planeras att fortsatt finnas på MUCF:s webbplats.

SVEA beviljades även bidrag på 308 000 kronor för projektet *Från elevers vardag till Europaparlamentets beslutsprocesser!* Projektet har genomförts fysiska och lokala workshops, föreläsningar och kompetensutvecklingsaktiviteter inför Europaparlamentsvalet. Syftet var att stimulera till valdeltagande i skolval i socioekonomiskt svaga områden samt att skapa en tydlig förankring hos målgruppen till EU. De har genom konceptet *Pizza och Politik* besökt elever runt om i

Sverige. Samverkan skedde med Österåkers kommun, Härnösands kommun, Lunds kommun, Härryda kommun samt Mölndals kommun.

De genomförde även konceptet på Use Your Voice som är SVEA:s nationella utbildningshelg. Där deltog 150 elever från ett fyrtiotal skolor i landet. Total spridning i projektet cirka 350 elever.

Riksförbundet FUB

FUB beviljades bidrag på 221 220 kronor. De vände sig till elever som går på grundskolans årskurs 7–9 och gymnasieskolan. Syftet med projektet var att sprida kunskap om demokrati, demokratiska rättigheter och vikten av att rösta bland unga personer med intellektuell funktionsnedsättning (IF). FUB tog fram en film tillsammans med elever som går i gymnasieskolan. Filmen *Min röst, vårt val*¹ lyfter specifika frågor om det demokratiska systemet och är även en uppmaning om att rösta i skolval. I filmen delar eleverna med sig av sina tankar om samhället och framtidsdrömmar, vilket varvas med animerade klipp som beskriver hur det går till att rösta. Filmen lyfter på ett lättillgängligt sätt fram varför det är viktigt att rösta samt hur röstningsförfarandet går till.

Filmen riktar sig framför allt till skolungdomar med IF själva, men den har också varit enkel att använda i olika verksamheter där målgruppen befinner sig, som till exempel skolan och fritidsverksamheter och även gruppboende och dagliga verksamheter. Filmen har i sin tur spridits på flera events som till exempel Almedalsveckan, olika utbildningsdagar samt att FUB har skrivit om den i sin medlemstidning UNIK. Utbildningsradion fick visningsrättigheter för filmen, och den fanns tillgänglig på deras webbplats som når många lärare, pedagoger och elever runt om i landet. Filmen var även den mest besökta på MUCF:s webbplats *Valår i klassrummet* under 2018.

I samband med att filmen lanserades arrangerade FUB två mindre release-fester, en på en gymnasieskola i Stockholm och en på sitt kansli för andra intressenter. Under projektiden fick en bra spridning och såväl elever som lärare har uttryckt att de uppskattar filmen. Skolpersonal som FUB varit i kontakt med berättar att de använder filmen i sin undervisning och att den tycker att den fungerar bra för eleverna. När FUB har träffat ungdomar och unga vuxna i målgruppen har de berättat att de tittar på filmen på sin fritid, vilket visar på ett ändamålsenligt innehåll och format.

Ung Media Sverige

Ung Media beviljades bidrag för projektet *Den 3:e Skolmakten: Skolmedier? en demokratisk aktör i Skolvalet* med 239 780 kronor för att ta fram och sprida ett digitalt material med en tillhörande lärar- och läshandledning som kan användas av elever, lärare och annan skolpersonal. Genom att använda befintlig infrastruktur inom skolvalets kärnuppdrag kontaktade Ung Media Sverige skolor runtom i landet. Ett särskilt fokus låg på skolor där valdeltagandet har varit lågt i skolval. Socioekonomiskt svaga områden nåddes genom ett flertal aktiviteter. Bland annat medverkade Ung Media på Järvaveckan (i närheten av områdena Rinkeby/Tensta), där det fanns en redaktionsgrupp på plats som

¹ Filmen finns tillgänglig på www.fub.se/skolval2018

bevakade tillställningen ur ett ungt perspektiv via mediaplattformen² samt en kampanj i samarbete med Mobilestories frågades ungdomar i Tensta vilka politiska frågor de skulle vilja ha svar på. Filmen³ delades på Facebook.

Projektet deltog i festivalen We are Stockholm. Där hade Ung Media en utställarplats där deltagare bjöds in att skapa media tillsammans. We are Stockholm-festivalens målgrupp är ungdomar utanför Stockholms innerstad.

Under 2018 skickade projektet en redaktionsgrupp med 20 unga journalister till Visby för att bevaka Almedalsveckan. Samtliga i redaktionsgruppen var elever i årskurs 7–9 eller gymnasiet. Projektet prioriterade ansökningar från personer från socioekonomiskt utsatta områden. Under veckan publicerades artiklar, poddar, videor och multimedieproduktioner på mediaplattformen www.ungpress.se. Produktionerna hade fokus på unga väljare. Bland annat gjordes en videointervjuiserie med representanter från de partipolitiska ungdomsförbunden som en ”guide för förstagångsväljare” under namnet ”För unga, av unga”.⁴ Projektets har nått ut till 104 630 personer som tagit del av aktiviteter och produktion.

Ung Media Sverige beviljades även 83 550 kronor i bidrag för projektet *Säg vad du tycker! - Medieproduktion i samband med Skolval 2019* med fokus på EU-valet. Projektet syftar till att unga själva inspireras till att göra research, intervjua och producera media om EU, valdeltagande, demokrati med mera. Syftet var att de själva skulle lära sig om EU och valdeltagande samt att sprida detta till andra unga. Målet var att öka förståelsen för EU och Europaparlamentsvalet och därmed öka intresset och engagemanget för hur frågor på EU-nivå påverkar unga i deras vardag. En lärarhandledning togs fram med fem lektionsupplägg att hålla innan, under och efter skolval. Mailutskick och utskick av vykort till samtliga Sveriges skolor gjordes för att uppmärksamma webbsidan. Projektet medverkade bland annat på *Nordic Youth Media Days 2019* och höll workshop med organisationen *Youth for understanding*. Drygt 14 000 personer har tagit del av de aktiviteter som utfördes.

Europeiska ungdomsparlamentet Sverige (EUP)

EUP beviljades 177 000 kronor i bidrag för att genomföra projektet *din röst räknas* med fokus på skolval till Europaparlamentsvalet. Målet med projektet var att bidra till valdeltagande, kunskap, möten och inkludering. Syftet var att unga i årskurs 7–9 samt gymnasieelever skulle erbjudas möjlighet att delta under en informell, informativ konferens inför Europaparlamentsvalet, som även syftar till att belysa betydelsen av deltagande i skolval. Konferenser genomfördes i tre av organisationens fyra regioner, öst, väst och syd. Formatet var föreläsningar, paneldiskussioner, intervjuer med beslutsfattare och interaktivt deltagande med möjlighet till frågor och diskussion. Samtliga riksdagspartier samt FI bjöds in till träffarna. Deltagarna fick lära sig mer om EU och dess institutioner men även hur valprocessen går till, vilka effekter ungdomarnas röster har samt hur EU-politiken implementeras i Sverige. Projektet nådde 670 ungdomar i Stockholm, Göteborg och Malmö.

² www.ungpress.se

³ <https://vimeo.com/274660256>

⁴ <https://www.youtube.com/watch?v=D5C1UxqNenI&t=107s>

Ung Teaterscen

Ung teaterscen beviljades bidrag om 155 190 kronor och hade som mål att nå särskolor inför Skolval till Europaparlamentsvalet. Detta bidrag betalades tillbaka då ingen aktivitet utfördes. Ung Teaterscen lyckades inte starta upp uppdraget.

Projektör ideell förening

Projektör ideell förening beviljades bidrag om 144 313 kronor för projektet *Demokrati för alla*. Syftet med projektet var att lyfta frågor om Europaparlamentsvalet i skolklasser. Projektet syftade till att uppmärksamma vikten av var och ens röst och vad demokrati är samt uppmåna till deltagande i skolval. Målen med projektet var att nå unga i hela Kronobergs län i högstadiet och gymnasiet. Under projektet genomfördes 32 workshops i skolklasser i fem olika kommuner. Målet var att ungdomarna skulle få mer kunskap om demokrati och valprocesser samt att unga själva ska vilja delta i Skolval 2019. Ungdomarna som organisationen träffade skulle efteråt veta var de kan vända sig för att få mer information och inspiration. Projektet nådde ut till 415 elever i workshops. Projektet hade väl inarbetade kanaler med skolan och förde en dialog med ansvarig klasslärare innan varje workshop för att metod och innehåll skulle kunna anpassas efter varje klass olika förutsättningar.

Projektet har även gjort insatser på sociala medier med bilder, information och tävlingar. Projektet anordnade en demokratimiddag under Europadagen på *European youth week* med sjutton deltagare.

Unga Örnar Stockholms Län

Unga Örnar beviljades bidrag med 352 000 kronor. Projektet *Ropa Europa - ungas röster i Europaparlamentsvalet?* Projektet syftar till att ge eleverna i årskurs 7–9 redskap och kunskap att påverka sin egen vardag och livssituation kopplat till EU:s beslut och på så sätt främja valdeltagande i skolvalet i samband med Europaparlamentsvalet 2019. Målet var att nå elever i Stockholms ytterstadsområden. Genom kunskapshöjande och engagerande aktiviteter ville projektet att eleverna skulle lära sig om hur EU och EU:s politik påverkar samhället lokalt och vad de själva tycker att partierna ska driva för politiska frågor i EU. Projektet använde sig av folkbildningens idéer⁵, där några grundtankar var att deltagarna lär av varandra, att arbetsformerna är demokratiska och engagerande samt att lärandet är aktivt. Unga Örnar arrangerade workshops i skolor som ligger i områden där valdeltagandet generellt är lägre än rikssnittet. Projektet nådde ut till 220 elever i Stockholms ytterstadsområden.

Falkenbergs Kommun

Falkenbergs kommun beviljades bidrag med 450 000 kronor för insatser med fokus på skolval till Europaparlamentsvalet. Projektet bygger vidare på ett tidigare projekt inför Skolval 2018, *Demokratiprojekt - ungdomar och val 2018*. Projektet hade två syften. Dels ett kortsiktigt mål i att öka kunskapen om och intresset för EU-frågor och därmed öka valdeltagandet i Europaparlamentsvalet

⁵ https://www.folkbildningsradet.se/globalassets/fakta-om-folkbildning/fakta-om-folkbildningen-2019_webb.pdf

valet bland ungdomar. Det långsiktiga målet var att fortsätta att stärka förutsättningarna till dialog mellan politiker och ungdomar.

Ungdomar fick anställning för att genomföra projektet tillsammans med projektledare. Ungdomarna var på utbildning vid tre tillfällen, valvårdar på gymnasieskolor och röstmottagare vid förtidsröstning. De producerade kortfilmer om viktiga frågor i EU som skickades till gymnasieskolorna inför valet. De genomförde workshop med Europa direkt och besökte Sveriges riksdag och träffade politiker. De höll en politikerdebatt i Falkhallen i Falkenberg för de gymnasieelever som fyllt 18 år och kunde rösta i Europaparlamentsvalet, samt var valvårdar på valdagen. Röstmottagande skedde i ytterområden där valdeltagandet tidigare varit lågt. I projektets arbetsgrupp ingick ungdomar från olika delar av kommunen på så sätt uppnåddes en spridningseffekt eftersom ungdomarna kan nå ut till andra ungdomar.

Reflektioner från projektet

Projektet har arbetat runt om i Sverige med en mängd olika metoder och arbetssätt för att engagera och stärka lärare, skolläda-re och elever i demokratifrågor kopplade till de båda valen. Projektet beskriver i sina slutrapporter projektet som lyckade och att de möter ett stort engagemang men också hinder. Några av hindren är att lärarna inte har tid, svårigheten att övertyga rektorer och att skolorna är mycket upptagna under vårterminen. Projektet som arbetade under Europaparlamentsvalet upplevde dessa hinder tydligt. Projektet som arbetade med workshops i socioekonomiskt svaga områden och på yrkesprogram hade svårigheter att nå skolor i den omfattningen de önskade. I några fall hölls workshops på fritidsgårdar i dessa områden.

Det är svårt att dra långtgående slutsatser av de redovisningar som kommit in från organisationerna och vi kan därför inte med säkerhet kan uttala oss om vilka effekter dessa insatser fått. På grund av myndighetens omlokalisering och en hundraprocentig personalomsättning i regeringsuppdraget har en mer omfattande och skarp analys inte varit möjlig att genomföra. Några kommentarer från projektet visar både på framgångsfaktorer och svårigheter.

Framgångsfaktorer och effekter

”Det som fungerat bäst har varit att bygga på de kontakter vi redan har i Växjö då lärarna redan känner till det vi gör och har bokat in oss väldigt lätt samt tipsat kollegor som vi kommit i kontakt med. Lärare känns generellt väldigt upptagna så denna kontakt sedan tidigare har varit väldigt värdefull. Många lärare har varit väldigt glada och tacksamma för våra besök. Många av de vi kommit i kontakt med har tyckt att demokratifrågor är något vi behöver prata om kontinuerligt och på ett sätt så att det genomsyrar allt, inte bara samhällslektionerna i skolan men även det vardagliga livet.”

”När vi varit ute och utfört workshopen har det fungerat väl. Eleverna uppskattade att få lära genom folkbildning. De uppskattade även att få möjligheten att vara kreativa och göra barnrättsträd i grupp. Folkbildning som metod uppskattades då många elever är vana vid katederundervisning och att moment som arrangerats liknande folkbildning har saknat att det grundats i lekfullhet, nyfikenhet och gemensamt lärande.”

”En annan framgångsfaktor kopplat till att vi känner vår målgrupp väl är att vi också vet vilka metoder och tillvägagångssätt vi ska använda oss av för att nå fram till dem. Genom att blanda fakta delar med värderingsövningar och diskussion blir deltagarna på workshopen delaktig och inkluderad i det som händer. Men även genom att prata om frågor/teman/ämnen som de själva är intresserade av.”

”Vi tror också att politiska frågor är ett intressant ämne som många unga är intresserade av och vill lära sig mer om. Dessa aktiviteter har dels lockat redan engagerade personer från vår existerande medlemsbas, dels helt nya individer har sökt sig till oss och hittat oss just på grund av dessa aktiviteter, något vi ser som en stor framgångsfaktor.”

”Ja, vi tror att vårt projekt har lett till ökat valdeltagande. Dels för att vi hela tiden har uppmärksammat Skolval och spridit det i våra sociala medier och andra informationskanaler till medlemmar och allmänheten i samband med projektet. Det har höjt medvetandet om att Skolval finns över huvud taget. Vi tror också att redaktionsgruppernas bevakning av Järvaveckan och Almedalsveckan ledde till ökat valdeltagande då deras produktioner, skapade för och av unga, lyfte perspektiv i politiska frågor som rör just unga. Därigenom genererades intresse och vilja att själva påverka bland läsarna som tog del av produktionerna. Rapporteringen på Ung Press är en unik och viktig källa för information för målgruppen, vars åsikter och frågor sällan lyfts i etablerade medier.”

”Tyvärr ledde nog inte projektet till ett ökat valdeltagande men det ledde till ett mer informerat valdeltagande. Ett grundproblem var att vi inte fick tillräckligt stor spridning bland de skolor som tidigare uttryckt intresse som sedan ändrade sig i rädsla för att uppfattas som ett politiskt ställningstagande. Nästa gång bör vi i mejlutsickan även lägga till MUCF:s logotyp för att få en större legitimitet att det vi gör inte gynnar något enskilt parti utan demokratin i sig. Vi kunde även samordnat oss med något av de andra projekten för att visa på alternativ men även partipolitisk opartiskhet.”

Utmaningar

”EU-valet sammanfaller med gymnasieläsårets mest intensiva period då en rad slutprov och nationella prov skrivs. En annan aspekt är att kontakta gymnasieskolor i god tid. De tenderar att skissa planerna för vårterminen i slutet av höstterminen och i början av vårterminen. Därför hade det varit behjälpligt om det fanns möjlighet att inleda ansökningsprocessen för bidraget tidigare.

Även om man har lärarnas stöd så är ett annat hinder att övertyga rektorer. Ansvaret för gymnasieskolornas elever tenderar nämligen att vara uppdelade mellan olika rektorer, inte minst hos yrkesförberedande gymnasieskolor. Detta innebär att man måste övertyga flera olika rektorer för att nå rätt målgrupp, vilket försvårar rekryteringen.”

”Valrörelsen infaller under slutet av vårterminen då eleverna har hög studiebelastning och därför inte har tid till att engagera sig i valet. På gymnasieskolan som genomförde skolval var valdeltagandet lågt och ansvarig lärare uppger att eleverna upplever EU-frågor som svåra och därför inte kan ta ställning i EU-valet. Sammantaget förefaller där-för också projektgruppens insatser att ha varit viktiga för att överhuvudtaget belysa EU och EU-valet.”

”I de socioekonomiskt utsatta områdena med lågt valdeltagande har vi fått input om att många skolor inte arrangerat skolval då intresset inte funnit. Sett från skolans perspektiv.”

”Den absolut största utmaningen har varit att få kontakt med lärare på skolor i kommuner vi själva inte besökt eller arbetat med tidigare. Vi har förstått att lärarna har väldigt fullt upp så den största utmaningen har varit att få till så många workshops som vi ville.”

”Vi har märkt att det varit liknande i många klasser att de inte riktigt berört EU och att eleverna inte vet så mycket, de känner sig inte trygga i den lilla EU kunskap de har.”

”Den största utmaningen för oss var tid. Tid i relation att ta fram konceptet, kompetensutjämna oss internt samt få kontakt med skolor/kommuner som har tid och möjlighet att ta emot oss så att det också passar in i deras planeringar. En annan utmaning har också varit att hitta en bra nivå på själva workshopen så att den går att skala upp och ner beroende på gruppens kunskap. Då vi träffat ungdomar mellan 13 och 20 år har de väldigt olika erfarenheter och är olika insatta i Europaparlamentet och hur frågorna som behandlas där påverkar oss.”

”En stor utmaning har varit att se till att materialet användas av lärare i klassrum runt om i landet. Vi har fått väldigt lite respons på materialet som skickats ut och har svårt att uppskatta huruvida det har tagits emot och hur/om det har använts. Svårigheten kan dels bero på att lärare har hög arbetsbelastning och att detta ses som en extra börda, istället för att faktiskt underlätta undervisningen för dem med färdiga lektionskoncept som är kopplade till de obligatoriska delarna i läroplanen om skolans demokratiuppdrag.”

”Svårt att nå elever på skolor i socioekonomiskt utsatta områden med lågt valdeltagande. Till exempel blev det inga workshops på dessa skolor som planerat. Det är för att det generellt är svårt att nå skolor och få tillgång till att vara på plats och sprida information/hålla workshops.”

Utveckling av uppdraget

I regeringsuppdraget beskrivs att särskild vikt ska läggas vid att tillgängliggöra skolval för skolor i socioekonomiskt svaga områden (KU2017/01611/D).

Myndigheten har identifierat några viktiga områden som behöver utvecklas i uppdraget för att öka måluppfyllelsen. Vi beskriver i följande kapitel de vägval och de projekt som regeringsuppdraget genomförde för att nå socioekonomiskt svaga områden, yrkesprogram och särskola.

Bakgrund och utveckling

Bakgrund

Skolan är den enda gemensamma institution vi har i samhället för att gynna utvecklingen av demokratiska medborgare. Skolans demokratiuppdrag får idag olika utfall beroende på klass, genus och etnicitet och skolan har idag på många håll svårt att kompensera för de initiala skillnader som finns bland eleverna och istället reproduceras dessa i vissa miljöer. Myndighetens utvärderingar av skolval samt ett flertal rapporter och forskningsöversikter under de senaste tio åren från en rad organisationer och myndigheter visar på svårigheterna.¹ Utmaningarna är komplexa och lärarna har ett svårt uppdrag i en många gånger utmanande miljö. Att skolan ges förutsättningar att lyckas med sitt demokratifostrande uppdrag är extra viktigt i de tider vi nu lever i, där demokratin utmanas på flera sätt och på olika plan.²

Vad fungerar?

När det demokratiska uppdraget fungerar i skolan så kan detta kompensera till viss del för de initiala skillnader som finns bland eleverna. Ett öppet skolklimat och samtal som bygger på ömsesidig respekt och förståelse tycks vara av särskild vikt för elever från socioekonomiskt svaga hem och just denna grupp påverkas positivt av demokratistärkande utbildning. Denna slutsats är synnerligen viktig och förtjänar att lyftas fram. Att skolan klarar av denna uppgift även framöver är centralt, givet de utmaningar som de demokratiska institutionerna står inför i vår samtid. Med andra ord riktas fokus på läraren och dennes förmåga att skapa ett klimat och en dynamik i skolan som är tillåtande när det gäller samtal om politiska frågor. Däremot så finns lite forskning om vilka metoder som är effektiva.³ Skolledarens roll i att strukturera och systematisera demokratiarbetet på skolan är också viktigt att lyfta fram.

¹ Är skolan demokratiframjande? Kopplingen mellan utbildning och demokratiska färdigheter: en forskningsöversikt. <https://www.levandehistoria.se/material/ar-skolan-demokratiframjande>, Skolinspektionen (2012) Skolornas arbete med demokrati och värdegrund. 2012:9. SOU 2017:35 Samling för skolan - Nationell strategi för kunskap och likvärdighet Skolan och medborgarskapandet, Skolverket 2011, En kunskapsöversikt över aktuell forskning om hur svenska elever rustas för en framtid som samhällsmedborgare i en demokrati. ICCS 2016, Skolverket 2017

² Strategi för en stark demokrati – främja, förankra, försvara (Regeringen 2018)

³ Är skolan demokratiframjande? Kopplingen mellan utbildning och demokratiska färdigheter: en forskningsöversikt. <https://www.levandehistoria.se/material/ar-skolan-demokratiframjande>

Många av de lärare och skolledare vi varit i kontakt med i uppdraget efterlyser en systematik och struktur som idag saknas på många skolor. De olika utmaningar som lärare möter i sitt demokratiuppdrag ser också olika ut. Det behövs således en systematik och struktur och en mängd metoder som kan vara användbara i olika sammanhang.

Utvecklingsområden

Vi har identifierat några områden som kan utvecklas för att öka måluppfyllelsen för framtida skolval.

- Utvecklande av IT-plattformen för att följa teknikutvecklingen och bli mer användarvänlig.
- Utveckla metoder för att stödja lärare i skolans demokratiuppdrag med fokus på yrkesprogram, särskola och socioekonomiskt svaga områden.
- Utveckla metoder för att stärka ungas inflytande och tillit på lokal nivå.
- Inspirera samt visa på goda exempel på lokal samverkan i demokratiprojekt.
- Stärka MUCF:s roll som ett stöd för lärare och skolledare i demokrati och inflytandefrågor.
- De erfarenheter och det material som regeringsuppdraget skolval producerat behöver utvecklas, uppdateras och finnas tillgängligt även under mellanvalsperioderna.

Uppdragsstärkande projekt

Ett flertal projekt startades i syfte att engagera lärare, skolledare och elever i demokratifrågor för ett framtida valdeltagande. Några av projekten är metodutvecklande och bygger på tidigare framgångsrika projekt som i och med Skolval 2018/2019 fått möjlighet att utvecklas och pröva metoderna.

UNIK – Västerås

Uppdraget innefattar att ta fram ett metodmaterial som anpassas till skolan. Materialet bygger på UNIK:s beprövade metod om ungdomsinflytande. Syftet med detta material är att det ska vara ett stöd till lärare samt att kunna engagera ungdomar kring samhälls- och demokratifrågor som kan leda till ökat engagemang, tillit och inflytande i samhället. Viktiga målgrupper är yrkesprogram samt skolor i landsbygd och glesbygd. Uppdraget utfördes tillsammans med Västerås kommun och lärare på Rudbeckianska gymnasiet i Västerås.

Uppdraget innefattar följande delar.

- En lärarhandledning tas fram.
- En workshop produceras samt turné under hösten/vintern 2019.
- En utvärdering genomförs och rapport lämnas till MUCF.
- En inspirationsfilm om projektet produceras.

Institutet för Demokrati och Dialog (Fryshuset)

Uppdraget syftade till att bygga vidare på de framgångsfaktorer och lärdomar som identifierades i uppdraget *Ungas Val 2018 framgångsfaktorer för ungas ökade*

valdeltagande. Uppdragets målsättning var att identifiera arbetssätt och metoder som bygger tillit mellan ungdomar och politiker i olika geografiska kontexter, för att öka tillit, delaktighet och inflytande hos ungdomarna samt att bygga en långsiktig relation med politiker i lokalsamhället.

Kulturskolan Värnamo kommun

Uppdraget har producerat två filmer som kommer ligga på MUCF web och kommer spridas som en del i det metodutvecklande arbetet inom demokrati. Målsättningarna för projektet är dels att sprida kunskap och metoder till samhällsaktörer och skola som vill samverka kring demokratifrågor dels att inspirera kring demokratibegreppet.

Konsultuppdrag manual och lärarpaket

Syftet var att stärka skolledare och lärare i särskola och yrkesprogram i det demokratiska uppdraget i skolan. Målet är också att identifiera metoder som fungerar i miljöer där tilliten till det demokratiska systemet är låg och engagemanget för samhälls- och demokratifrågor är svag. Uppdraget innefattar.

- **Kartläggning**

Utifrån nuläge och omvärldsbehov ska konsult undersöka vad det finns för metoder och arbetssätt som används idag i skolan för våra prioriterade målgrupper och vad som bedöms fungera.

- **Manual för skolledare**

Manualen ska vara en vägledning i hur skolans demokratiuppdrag kan bedrivas systematiskt och strukturerat i alla ämnen. Manualen kan användas för samtliga skolformer.

- **Utbildningspaket, för särskola och yrkesprogram vid gymnasiet**

Två utbildningspaket tas fram, ett för gymnasiesärskolan och ett för yrkesprogram, med tre olika delar i vardera paketet. Utbildningspaketen syftar till att skapa engagemang och väcka intresse samt visa på flera olika undervisningsexempel och metoder för genomförande. De exempel som tas fram i paketen kommer att anpassas efter särskolans och yrkesprogrammets centrala innehåll.

Demokratispelet

MUCF har tagit fram ett demokratispel som bygger på resultat från myndighetens studier Unga med attityd och Fokus 19. Det är ett undervisningsmaterial där elever får möjlighet att praktiskt öva inflytande och prova det demokratiska systemet på lokal nivå. Spelet har tagits fram i samråd med samhällskunskapslärare och elever från årskurs två på gymnasiet. Med hjälp av spelet uppfylls flera av de delar som ingår i skolans demokratiuppdrag. Demokratispelet kommer kunna beställas från MUCF websida.

Mellanvalswebb

En webbsida tas fram för att öka vår synlighet och relevans hos lärargruppen samt vara ett stöd för de skolor som upplever skolans demokratiuppdrag som svårt eller utmanande. Där kan lärare och skolledare hitta inspiration och en bredd av metoder till sin egen undervisning samt tips på hur de kan engagera ci-

vilsamhälle och kommun i skolans demokratiska arbete. Det är även ett sätt för myndigheten att låta de lärdomar och metoder som skolval tagit fram fortsatt ska användas och inspirera även under mellanvalsperioden. Webb sidan kommer även innehålla andra relevanta delar från myndighetens arbete med demokrati och inflytandefrågor kopplade både till kommun, EU och civilsamhälle.

Utveckling av teknisk plattform

Den tekniska plattformen uppdaterades under 2019 för att följa teknikutvecklingen och kunna erbjuda större kapacitet och utvecklingsmöjligheter till framtida skolval. Gränssnittet har uppdaterats och anpassats för mobiltelefoner och läsplattor.

Utvärdering av regeringsuppdraget skolval

I myndighetens uppdrag för skolval 2019 ingår även att myndigheten ska följa upp och utvärdera genomförandet av uppdraget. En utvärdering av regeringsuppdraget överlämnas vid samma tidpunkt som denna slutrapport. Utvärderingen är utförd av professor Michele Micheletti och Annasara Agfors vid Stockholms universitet. Utvärderingen ger förslag på viktiga utvecklingsområden och har tagit fram detaljerad information om vilka skolor och kommuner som inte deltar i skolval och orsaker till detta. Denna kunskap kommer att vara viktig för myndigheten för att öka måluppfyllelsen i framtida skolval. Utvärderingens slutsatser presenteras här i sammanfattning. Utvärderingen *Skolval 2018 och 2019 En statsvetenskaplig utvärdering* bifogas i bilaga 2.

Utvärderingen visar att huvudmannaskapet är den starkaste förklaringsfaktorn bakom deltagande i skolvalen. Friskolor deltog i lägre utsträckning än kommunala skolor. Det gäller vid de senaste två skolvalen 2018 och 2019 liksom vid alla skolval från 2002. Skillnaden mellan friskolor och kommunala skolor kan inte förklaras med de andra skolegenskaper eller de kommunegenskaper som ingår i utvärderingen. Slutsatsen blir därför att det är just huvudmannaskapet som främst förklarar varför vissa skolor anordnar skolval och andra inte.

Kartläggningen visar även andra stora skillnader. Deltagande skiljer sig kraftigt mellan yrkesprogram och högskoleförberedande program på gymnasienivån. En annan stor klyfta är mellan sarskolor och skolor utan sarskoleklasser. Sarskolor deltog i mycket lägre utsträckning.

Granskningen visar att det finns en stabilitet i klyftorna över tid. Det betyder att det krävs sarskilda insatser för att få friskolorna, yrkesprogrammen och sarskolorna att öka sitt deltagande. Gapet mellan dessa skolor och övriga kommer inte att försvinna av sig självt.

Utbildning spelar också en stor roll för deltagandet. Olika mått på utbildningsfaktorn – föräldrarnas utbildningsnivå, lärarnas behörighet och examensnivå samt kommuninvånarnas skolgång – är alla viktiga faktorer bakom deltagandet. Högre utbildning är därmed en viktig del av förklaringen till att vissa skolor har högre skolvalsdeltagande än andra.

De skäl som framkommer för att inte anordna skolval handlar om att skolan väljer att arbeta med demokratiuppdraget på andra sätt, prioriterar andra delar av sitt uppdrag och att de saknar lärarresurser. Även brist på eldsjälur bland

elever och lärare uppgavs som viktiga skäl liksom praktiska svårigheter med att genomföra skolvalet.

Utvärderingens förslag på utvecklingsområden

- MUCF bör överväga att rikta satsningar mot de skolor som aldrig eller sällan har deltagit i ett skolval.
- Skolvalet 2018 visar en viss nedgång i deltagandet, vilket möjligtvis är kopplat till att allmänna val numera äger rum en vecka tidigare. Det betyder att skolval äger rum tidigare under terminsstarten. Därför bör MUCF inför planeringen av nästa skolval 2022 bedöma betydelsen av att riksdagsvalet hålls en vecka tidigare under hösten för hur skolorna förbereder sitt deltagande i skolval. Det kan till exempel göras tillsammans med några skolor och genom samtal och fokusgrupper.
- Den systematiska och stabila skillnaden mellan kommunala och fristående skolor är ett stort bekymmer för skolvalsdeltagandet. Vill MUCF bättre uppfylla sina mål bör denna klyfta studeras noggrant. Har det att göra med att friskolorna arbetar med demokratiuppdraget på annat sätt än kommunala skolor? Eller krävs särskilda satsningar för att få friskolor att öka sitt deltagande i skolval?
- Intensifierad kontakt bör tas med de skolor som sällan deltar i skolvalen för att diskutera hur deras deltagande kan öka. En fördjupad analys som utgår ifrån de faktorer som enkäten identifierat som viktigaste förklaringar till icke-deltagande bör användas som utgångspunkt i samtalen.
- Alla skolor är inte lika och vissa skolor har andra förutsättningar än Skolsverige i stort. Särskilda insatser behövs för att öka deltagande och minska klyftorna mellan olika skolformer. MUCF bör se över hur väl de allmänna processerna kring skolval och myndighetens allmänna skolvalsmaterial passar skolornas olika förutsättningar.
- Skolvalsprocesserna bör utvecklas så att skolor med få elever, och kommuner med ett fåtal skolor, lockas att delta i högre utsträckning. Små skolor behöver en process som garanterar valhemligheten och som inte tär på skolresurserna. MUCF bör överväga möjligheten för flera små skolor att hålla skolval tillsammans.
- Särskolor behöver en skolvalsprocess och ett förberedande material som tar hänsyn till elevernas speciella behov. MUCF bör tillsätta en arbetsgrupp som tar initiativ till didaktiska samtal med särskolorna för att ta reda på vad som behövs för att kunna delta i skolval. Förslag på anpassad process och anpassat material bör utvecklas inför nästa skolval. Bakom denna rekommendation ligger en fallande trend i särskolornas deltagande i skolval.

- Skolvalsprojektet bör ta hänsyn till att yrkesprogramelever har sin praktik förlagd utanför skolområdet. Andra processer bör utvecklas som möjliggör högre deltagande bland yrkesprogramskolorna i skolvalen. Streaming av samtal med de politiska partierna, poddar och bloggar för att göra skolvalsprocessen mer dynamisk är några exempel som bör övervägas. Förhandsröstning, som utnyttjas allt oftare i de allmänna valen, bör införas som alternativ till röstning på en bestämd plats och bestämd valdag. Det är viktigt att åtgärder utvecklas eftersom yrkesprogrammets deltagande inte har stabiliserats, snarare har deras deltagande efter en viss ökning börjat falla igen.
- MUCF bör tillsätta en projektgrupp med uppgift att utveckla nya sätt att locka skolor att delta i skolvalet inför valen till Europaparlamentet. Nya didaktiska metoder som konkretiserar betydelsen av europeiskt samarbete för elevernas vardag och framtid men även varför det är viktigt att delta i skolval inför EU-valet bör utvecklas.
- Skolval hålls i ett flertal länder. MUCF bör ta initiativ till samarbete mellan länderna, exempelvis de nordiska länderna, om hur skolvalsprocesser ska kunna utvecklas.

Reflektioner från MUCF

Framgångsfaktorer

Det är viktigt att lyfta fram de synergieffekter som har uppnåtts under året. Samarbetet med elev- och ungdomsorganisationer i genomförandet av uppdraget har varit särskilt bra för att nå bred spridning bland Sveriges skolor och elever. På många skolor är eleverna organiserade i elevråd, elevkårer eller andra typer av organiseringar. Medlemmarna finns redan ute i de skolor som projektet försöker nå, vilket är ett sätt att ytterligare förankra projektet Skolval. Samarbeten med elev- och ungdomsorganisationer skapar även en legitimitet för varumärket Skolval gentemot de unga som ska arrangera och delta i skolval på sin skola. Ytterligare synergieffekter har kunnat uppnås då flera myndigheter har fått uppdrag med syfte att öka valdeltagandet under valåret och på sikt. Det har underlättat samverkan mellan myndigheterna och skapat ett incitament samt en möjlighet att dra nytta av varandras resurser, stödmaterial/publikationer och aktiviteter. Även samarbeten med organisationer som Europaparlamentet- och kommissionens informationskontor har varit ett sätt att bredda spridningen av projektet Skolval 2019 inför Europaparlamentsvalet. En annan framgång har varit det material som vi tagit fram och uppdaterat som Prata Politik! Och Valår i klassrummet.

Utmaningar

Anmälan och sommarlov

En stor utmaning låg i att perioden mellan sommarlovet och anmälan till Skolval var betydligt kortare än 2014. Det skilde över två veckor. Det går också att se en tydlig trend när skolor anmäler sig. Inför 2014 hade cirka 800 skolor anmält sig innan sommaren och de sista 2–3 veckorna innan sista anmälningdatum 26 augusti anmälde sig nästan 1 000 skolor, anmälningar togs emot ända in i valveckorna. Under 2018 var det cirka 1 300 skolor anmälda innan sommarlovet och cirka 400 skolor anmälde sig de sista två veckorna trots att skolorna var stängda. Vår strategi var också att så många som möjligt skulle anmäla sig innan sommaren så att de skulle kunna få allt material i tid. Det kan alltså vara väldigt avgörande för när i tiden valet ligger för att ta emot anmälningar. Det kan också påverka skolorna för hur många förebyggande aktiviteter de hinner med när det skolorna startar upp en vecka innan valveckorna. Utvärderingen av Skolval 2018 och 2019 lyfter också upp den kortare tiden mellan terminsstarten och riksdagsvalet som en möjlig orsak till det något lägre deltagandet av antal skolor i riksdagsvalet i Skolval 2018.

Några utmaningar för Europaparlamentsvalet

Inför skolval till Europaparlamentsvalet var utmaningarna flera. Att engagera skolor att delta i ännu ett skolval under samma läsår är inte självklart. Som beskrivits tidigare så är vårterminen en intensiv period i skolan samt att intresset och kunskapen om EU-frågor är bristande på många skolor. Tid för efterarbete

av valresultatet blir också begränsat då valet hölls sent i maj. Yrkesprogrammets arbetsplatsförlagda lärande (APL) riskerar sammanfalla med skolvals genomförande. På många yrkesprogram och i gymnasiesärskolan ligger denna sent på våren. Bland annat därför att det kan öka chanserna för eleven att få ett sommarjobb på sin praktikplats.

Omlokaliseringen av MUCF

Omlokaliseringen har påverkat arbetet med Skolval 2018/2019. Bland annat så har personalomsättningen varit stor. Tre olika uppdragsledare har i olika omfattning arbetat i uppdraget. Övrig personalomsättning har också varit omfattande. Nuvarande uppdragsledare introducerades under vintern 2018/19 och tog över från och med februari 2019. Uppdraget har därför i perioder tappat fart men trots detta lyckats leverera enligt uppsatta mål.

Att nå socioekonomiskt svaga områden

En utmaning för uppdraget är att nå skolor i socioekonomiskt svaga områden och på yrkesprogrammen. Organisationerna som arbetade med detta uppdrag beskriver att de upplevde det svårt att få besöka de tilltänkta skolorna med sina pedagogiska program och workshops i önskad omfattning. Därav blev besöken färre och målgruppen nåddes i mindre omfattning än förväntat. I några fall kompletterades skolbesöken med besök på fritidsgårdar för att nå unga.

Den operativa projektgruppen beskriver i sin slutrapport (bilaga 1) ett behov av en tydligare definition på vilka skolor och områden som ingår i begreppet socioekonomiskt svaga områden. De framhåller att i nuläget finns inte tillgänglig statistik för att följa upp hur många elever från särskola och yrkesprogram som har röstat i Skolval.

- Operativa projektgruppen ser en lösning på problemet med yrkesprogrammets långa praktikperioder i att sätta ett högre mål för deltagande i grundskolan innan eleverna går vidare till gymnasieprogram.
- De ser också en vinst i att ge mer uppdrag till projektgruppen för satsningar mot fokusområden. Detta skulle möjliggöra att anställa verksamhetsutvecklare inom gruppen som skulle arbeta aktivt och uppsökande mot de kommuner och skolor med ett lägre valdeltagande. Vinsten vore enligt den operativa projektgruppen en mer samlad kompetens och tydligare avsändare i form av Skolval som projekt jämfört med kommuner eller ideella organisationer.

Kommande skolval

I Strategi för en stark demokrati – främja, förankra, försvara¹, uttrycker regeringen en tydlig ambition att öka det demokratiska deltagandet såväl generellt som specifikt i områden med socioekonomiska utmaningar. Regeringen vill genomföra satsningar på såväl ökat valdeltagande som annat deltagande i demokratin. Regeringen beskriver även hot mot demokratin i form av demokratiskt utanförskap, ett hotat demokratiskt samtal och en kamp om verklighetsbilder när antidemokratiska aktörer utmanar.

¹ Strategi för en stark demokrati – främja, förankra, försvara (Regeringen 2018)

För att möta dessa utmaningar inom ramen för regeringsuppdraget Skolval behövs ett långsiktigt och uthålligt uppdrag.

Långsiktighet och uthållighet

Bristen på långsiktighet framkom i de intervjuer som gjordes till utvärderingen *En utvärdering av arbetet med Skolval 2018*. De aspekter som framhållits som negativa var att uppdraget om skolval kommer uteslutande inför valår och att dokumentation av tidigare skolvalsarbete inte alltid finns eller görs tillgängligt. Den främsta kritiken gäller dock att det saknas aktiviteter mellan valen för att hålla demokratiarbetet och intresset för politiken uppe bland de unga. Vikten av detta framhölls även i utvärderingen från 2014, *Öva och ta ställning en utvärdering av arbetet med skolvalen 2014*. Fryshuset påpekar att mellanvalsarbetet är viktigt för alla unga, men särskilt viktigt för de som inte röstar på grund av brist på tillit till samhället och att den gruppen unga är överrepresenterad i socialt utsatta områden.

Utökad stöd till skolor

Lärare och skolledare behöver stöd, inspiration och metoder för att lyckas med det demokratiska uppdraget i utmanande miljöer. Ett utökad, permanent och långsiktigt uppdrag inom skolval med ytterligare fokus på dessa miljöer är något som borde utvecklas. I MUCF:s budgetunderlag för 2021–2023 beskriver myndigheten det ökade behovet av att utveckla arbetet med demokratifrågor. Myndighetens undersökningar som gjorts under de senaste åren visar att samtidigt som mycket utvecklas åt rätt håll, till exempel valdeltagandet och intresset för samhällsfrågor, så finns det för många unga som inte känner sig inkluderade i samhället och inte heller känner sig behövda. Att utgå ifrån att alla stödjer det demokratiska styrelsesättet är inte lika självklart i dag som det varit tidigare. Dessutom finns det exempel på aktiviteter och uttalanden som visar att respekten för de grundläggande mänskliga rättigheterna inte heller längre är självklart i Sverige.

Avslutande reflektioner och förslag

Skolval 2018/2019 har totalt sett varit en framgång. Fler elever än någonsin tidigare har röstat och deltagit i aktiviteter kopplade till skolval. Skolor i utsatta områden har deltagit i större omfattning i skolval till riksdagsvalet än skolor i övriga områden. Däremot minskar deltagandet från särskolor i skolval och klyftan i deltagande mellan högskoleförberedande program och yrkesprogram finns kvar. Vem som är skolans huvudman är av avgörande betydelse för deltagande i skolval.

Skolval är ett viktigt element i skolornas arbete med demokrati- och inflytande frågor. Bristen på kontinuitet försvårar dock arbetet, eftersom skolvalen genomförs i samband med riksdags- och europaparlamentsvalen och att insatsen därför uppfattas vara ”ännu ett projekt” istället för ett medvetet långsiktigt arbete för demokratisk skolning.”²

Ungas engagemang och tilltro till det politiska systemet är en av samhällets viktigaste utmaningar för att på sikt säkra demokratin och minska riskerna för utanförskap bland unga.

² Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (2020). Budgetunderlag 2021–2023. Växjö: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.

MUCF ser behov av ett aktivt arbete för att bibehålla och utveckla demokratiska och inkluderande värderingar hos unga för att på så sätt bidra till ett demokratiskt och inkluderande samhälle. Av denna anledning vill MUCF öka ambitionsnivån i arbetet för ungas inflytande och ungas möjlighet att vara en del av och förstå det demokratiska systemet i Sverige. Det är fyra år mellan de nationella riksdagsvalen. Om tilltron till demokratin ska öka bland unga där den idag är låg är det nödvändigt med ett ordentligt och uthålligt stöd. Detta kan med fördel kombineras med ett grundläggande uppdrag för myndigheten att arbeta med skolval. Det skulle bidra till möjligheten att med framförhållning uppmuntra och stödja skolor i områden som bör vara särskilt prioriterade för insatser.

MUCF föreslår att

regeringen ger myndigheten ett särskilt uppdrag att arbeta långsiktigt med att främja ungas valdeltagande genom skolval för att möjliggöra ett bättre stöd till skolor i områden som präglas av lågt valdeltagande och bristande samhällstillit.

Ekonomisk redovisning

Skolval 2019

I enlighet med regleringsbrev för Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor U2018/04397/UF U2018/04740/UF (delvis) U2018/04765/UF får myndigheten disponera totalt 5 500 000 från Uo 01 06:001 Allmänna val och demokrati, ap.4 Valdeltagande – skolval 2019.

För att genomföra uppdraget disponerade myndigheten medel enligt följande:

Anslag enligt regleringsbrev, medel att fördela	5 500 000
Summa intäkter	5 500 000
Verksamhetsmedel	-2 471 356
Personalkostnader	-2 541 767
Summa kostnader	-5 013 122
Återbetalade bidrag till anslag som har utbetalats före 2019	225 411
Utgående överföringsbelopp	712 289

Referenser

Regeringsuppdrag

Ku2017/01611/D *Uppdrag till Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor att genomföra förberedelser av skolval 2018 och 2019*

Datum: 2017-06-29

(U2017/01398/UF, U2017/02966/UF, U2017/03289/UF) *Regleringsbrev för budgetåret 2018 avseende Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.* Regeringsbeslut II:3. Datum: 2017-12-13.

U2018/04397/UF, U2018/04740/UF (delvis) U2018/04765/UF med flera) *Regleringsbrev för budgetåret 2019 avseende Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.* Regeringsbeslut II:4. Datum: 2018-12-20

Publikationer

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (2015) *Öva och ta ställning – en utvärdering av arbetet med skolvalen 2014* Stockholm: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (2018) *Ditt val 2019 – en lärarhandledning.* Stockholm: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (2018) *Prata Politik! – ett metodmaterial om demokratiska samtal i skolan.* Stockholm: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (2018) *Valår i klassrummet – Inför riksdagsvalet 2018.* Stockholm: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (2018) *Valår i klassrummet – Inför Europaparlamentsvalet 2019.* Stockholm: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (2020). *Budgetunderlag 2021–2023.* Växjö: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.

Ungdomsstyrelsen (2007) *Skolval 2006, Ungdomsstyrelsen slutrapport.* Stockholm: Ungdomsstyrelsen.

Ungdomsstyrelsen (2011) *Ett val i sig – utvärdering av skolvalet 2010.* Stockholm: Ungdomsstyrelsen.

Elektroniska källor

Projekt Skolval 2018: www.skolval2018.se

Projekt Skolval 2019: www.skolval2019.se

Marknadsföringskanal Utbudet: www.utbudet.se

Ditt val 2019: <https://dittval2019.se/sv/>

Regeringen 2018 – Agenda 2030: <https://www.regeringen.se/49e20a/contentassets/60a67ba0ec8a4f27b04cc4098fa6f9fa/handlingsplan-agenda-2030.pdf>

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor:

Valår i klassrummet: www.Myndigheten.se/valar-i-klassrummet

Prata Politik!: www.mucof.se/publikationer/prata-politik

Skolvalsresultat riksdagsvalet: www4.Myndigheten.se/skolval2018/ValresultatRiksdagG97PT2.do

Skolvalsresultat Europaparlamentsvalet: <https://www3.mucof.se/skolval2019/ValresultatLLJ21NN.do>

Valmyndigheten: www.val.se

**Bilaga 1:
Slutrapport projekt Skolval
2018/2019**

Bilaga 2: Skolvalen 2018 och 2019 En statsvetenskaplig utvärdering